



PRZEMIANY

*POLSKO-LITEWSKI
FUNDUSZ WYMIANY
MŁODZIEŻY*

RAPORT 2012

Redaktor: Ewelina Miłoś
Teksty: Sylwia Urbaś
Korekta: Katarzyna Izdebska
Opracowanie graficzne:

 RZECZYOBRAZKOWE.PL

Druk: Agencja Wydawnicza ARGi
Nakład: 1000 egz.

ISBN:

Wydawca:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Narodowa Agencja Programu
„Młodzież w działaniu”
ul. Mokotowska 43
00-551 Warszawa
tel. 22 46 31 000
kontakt@frse.org.pl
www.frse.org.pl
www.mlodziiez.org.pl

© Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji,
Warszawa 2013

Publikacja została zrealizowana przy
wspieraniu finansowym Ministerstwa
Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej
Polskiej w ramach Polsko-Litewskiego
Funduszu Wymiany Młodzieży.
Publikacja odzwierciedla jedynie
stanowisko jej autorów.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

NARODOWE INSTYTUCJE ZARZĄDZAJĄCE

Koordinacją i promocją Funduszu na terenie Polski i Litwy zajmują się Narodowe Instytucje Zarządzające: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie oraz Departament Spraw Młodzieży przy Ministerstwie Opieki Socjalnej i Pracy w Wilnie. Podstawowym zadaniem Narodowych Instytucji Zarządzających jest dofinansowywanie i obsługa administracyjna dofinansowanych projektów oraz realizacja innych działań wspierających działalność Funduszu.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży
ul. Mokotowska 43
00-551 Warszawa
tel.: + 48 22 4631 000
+ 48 22 4631 419
faks: + 48 22 4631 025
+ 48 22 4631 026
e-mail: plf@frse.org.pl
http://www.plf.org.pl

Departament ds. Młodzieży przy Ministerstwie Opieki Socjalnej i Pracy
Litewsko-Polski Fundusz Wymiany Młodzieży
Sodų g. 15, LT-01313 Vilnius
tel.: +370 5 249 7002
faks: +370 5 249 6354
e-mail: info@jrd.lt
http://www.jrd.lt

PRZEMIANY

*POLSKO-LITEWSKI
FUNDUSZ WYMIANY
MŁODZIEŻY*

RAPORT 2012



Rok 2012 był dla nas wyjątkowy, bo z okazji 5. rocznicy Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży chcieliśmy podsumować to, czego udało nam się przez ten czas dokonać. Do współpracy zaprosiliśmy naszych beneficjentów, bo właśnie oni najlepiej pokazują, jak ważne są projekty młodzieżowe. Młodzi ludzie mają możliwość nie tylko poznać sąsiadujący kraj, jego tradycje i kulturę, ale przede wszystkim przełamać zakorzenione w obu narodach stereotypy i nawiązać międzynarodowe przyjaźnie. Zaangażowanie beneficjentów w przygotowanie obchodów było niezwykle. Zorganizowaliśmy Polsko-Litewski Kongres Młodzieży, na którym uczestnicy zaprezentowali swoje sukcesy i to, co dla nich jest najważniejsze w polsko-litewskiej współpracy. Nagrodziliśmy też najlepsze projekty młodzieżowe, doceniając partnerstwo, kreatywność i zmiany, jakie przyniosły. W 2012 roku niezmiennie odbył się również konkurs wniosków. Projekty realizowane przez młodzież mają przede wszystkim przyczynić się do rozwijania przyjaznych stosunków między narodami, odkrywać wspólne korzenie, niwelować stereotypy i uprzedzenia, a także dawać młodzieży możliwość rozwijania swoich pasji i zainteresowań. W tymże roku priorytetowo dofinansowywaliśmy projekty promujące dialog międzynarodowy i międzyetniczny,

włączające młodzież z mniejszymi możliwościami, upowszechniające postawy promujące działania na rzecz solidarności międzypokoleniowej oraz angażujące społeczność lokalną do działań promujących polsko-litewską przyjaźń młodzieżową. Zapraszamy do zapoznania się ze streszczeniem wybranych projektów oraz podsumowaniem działań Narodowych Instytucji Zarządzających. Mam nadzieję, że lektura raportu zainspiruje do tworzenia nowych niezwykłych projektów i przyczyni się do chęci pogłębiania polsko-litewskiej przyjaźni.

Tomasz Bratek

Zastępca Dyrektora Generalnego Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji
Członek Komitetu Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży

FUNDUSZ W POLSCE I NA LITWIE

HISTORIA

Fundusz już od pięciu lat wspiera i organizuje działania zarówno w Polsce, jak i na Litwie. Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży powstał 1 czerwca 2007 roku na mocy porozumienia pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej oraz Rządem Republiki Litewskiej pod honorowym patronatem Premierów Polski i Litwy. Cele Funduszu to wspieranie i finansowanie inicjatyw młodzieżowych z obu państw oraz stworzenie odpowiednich warunków do budowania współpracy między narodami Polski i Litwy. Zadaniem Funduszu jest rozwijanie przyjaznych stosunków pomiędzy narodami i inspirowanie młodych ludzi oraz osób pracujących z młodzieżą do działań, które pozwolą na wzajemne zbliżenie się, odkrywanie wspólnych

korzeni, niwelowanie stereotypów i uprzedzeń w postrzeganiu wspólnej historii. Młode pokolenie pełni szczególną rolę w budowaniu relacji międzynarodowych, a dzięki realizacji wspólnych projektów przez młodych Polaków i Litwinów współpraca pomiędzy młodzieżą z obu krajów nabrała szczególnego wymiaru.

UCZESTNICY PROJEKTÓW

Najważniejszymi adresatami Funduszu są młodzi ludzie i osoby pracujące z młodzieżą – uczestnicy projektów. Fundusz może finansować tylko projekty, których wnioskodawcami są podmioty posiadające osobowość prawną i których działalność związana jest bezpośrednio z pracą z młodzieżą. Uczestnikami projektów mogą być młodzi ludzie

w wieku 13-30 lat, którzy działają w ramach różnych organizacji/instytucji młodzieżowych oraz pracownicy młodzieżowi. Aby móc startować w konkursie, należy również pozyskać organizację partnerską i z nią przygotować oraz przeprowadzić projekt.

KONKURS WNIOSKÓW

Poprzez coroczny konkurs wniosków Fundusz wspiera projekty, które mają na celu promowanie nieformalnej edukacji i kształcenia międzykulturowego oraz równoprawnego partnerstwa, a przede wszystkim aktywnego uczestnictwa młodzieży. Konkurs projektów ogłaszany jest przez instytucje zarządzające (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Polska i Departament ds. Młodzieży – Litwa) raz do roku w jednym, wspólnie ustalonym, terminie.

Projekty można realizować w ramach dwóch niezależnych formatów różniących się rodzajem podejmowanych projektów oraz systemem dofinansowania. W ramach Funduszu można realizować takie projekty, jak: wymiany młodzieży polskiej i litewskiej, szkolenia, seminaria, spotkania, konferencje, wizyty studyjne czy projekty informacyjne. Wszystkie projekty dofinansowane w ramach Funduszu powinny opierać się na corocznych priorytetach określanych przez Komitet Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży. To one, wraz z celami ogólnymi Funduszu, wyznaczają główne tory i nakreślają specyfikę tematów, uwzględniając potrzeby edukacyjne, kulturowe i społeczne współpracy polsko-litewskiej.



PROJEKTY

LT

6

SKRZYŃNIA TRADYCJI

PL

11

TO, CO NAS ŁĄCZY

PL

15

DIALOGI SĄSIEDZKIE. POLSKO-LITEWSKIE OPOWIEŚCI

LT

6

MAŁE PRZEDMIOTY,
DUŻE HISTORIE

LT

11

SZTUKA JEST
NASZĄ PASJĄ

LT

16

LITHUANIAN AND POLISH
MUSIC CROSSROAD

LT

7

SAULĖ ZNACZY SŁOŃCE.
POLSKO-LITEWSKIE WARSZTATY
ARTYSTYCZNO-EKOLOGICZNE

PL

12

AKADEMIA BUNTU

LT

17

ZAPISANE W PAMIĘCI
TRADYCJE RODZINNE
- POLSKO-LITEWSKA
WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

PL

9

O! TWÓRZ SIĘ!

LT

14

PRACA SOCJALNA
Z GRUPAMI ODOŚOBNIENIA

PL

18

DIALOG OD KUCHNI

LT

10

POZNAĆ SIĘ LEPIEJ

LT

15

RÓŻNE TWARZE
- JEDNA DUSZA

LT

19

STROJE, TAŃCE I ŚPIEWANIE
W TELEWIZJI, NA EKRANIE

LT 20

EVERYONE CAN MAKE
A DIFFERENCE

LT 24

SMAK MOJEGO CHLEBA

LT 29

SPOTKANIE
NA POGRANICZU.
MŁODZIEŻOWE WARSZTATY
EDUKACYJNO-ARTYSTYCZNE

LT 20

MITY I LEGENDY JAKO
ODBICIE NASZEGO ŻYCIA

LT 24

WSZYSCY JESTEŚMY
PODOBNI – WSZYSCY
JESTEŚMY INNI

PL 30

KOLOROWY
ŚWIAT CISZY

PL 21

OPOWIEŚĆ O DWÓCH
RZEKACH: NIEMNIE I ODRZE

LT 25

DOMY PAMIĘCI

PL 22

KULINARNE ŚCIEŻKI
NASZYCH PRZODKÓW

PL 27

POLSKO-LITEWSKIE
PRZYBICIE PIĄTKI

LT 32

PRZYPADEK
WILNA

PL 22

MNIEJ AGRESJI
W NASZYM ŻYCIU

LT 28

PAMIĘĆ HISTORYCZNA
– DROGA DO JEDNOŚCI

LT 37

ABC SĄSIEDZKICH
KULTUR

SKRZYNIA TRADYCJI

- ▶ **ORGANIZATOR:** ALYTAUS RAJONO ALOVĖS PGR. MOKYKLA (SZKOŁA PODSTAWOWA W OŁAWIE W OKRĘGU OLICKIM)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 10 W LUBLINIE
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 14-18.05.2012, OŁAWA (LITWA)

Projekt „Skrzynia tradycji” został zrealizowany przez szkołę podstawową w Oławie w okręgu olickim oraz Zespół Szkół nr 10 z Lublina. Nad projektem wspólnie pracowała młodzież z Polski i Litwy. Celem była promocja międzynarodowego dialogu i wymian dwóch sąsiadujących kultur. Tematem projektu był rozwój kultury etnicznej, ochrona i zachowanie wartości etnicznych oraz ich upowszechnianie.

Działania projektowe, które ruszyły na początku kwietnia i trwały do końca października, uwidoczniły najjaśniejsze aspekty tematu, **zachęcając młodych ludzi do troski o zachowanie dziedzictwa kulturowego swoich krajów**, kontynuowania tradycji oraz folkloru. Ponadto realizowane działania pozwoliły na poznanie różnych kultur, rozwój

tolerancji i wyrozumiałości na różne sposoby postrzegania świata. Z uwagi na wiek i potrzeby młodzieży zastosowane zostały aktywne i komunikatywne metody oraz praca interaktywna w różnych działaniach projektowych. Biorąc udział w programach edukacyjnych i wykonując zadania praktyczne, uczestnicy poznali dziedzictwo kulinarne, święta i tradycje regionalne Dzūkii i Lublina. Młodzi ludzie z obydwu krajów udoskonaliли swoje kompetencje językowe i odkryli, że wspólne cechy sąsiadujących regionów są podstawą do przyszłej współpracy. Mamy nadzieję, że w czasach odosobnienia i zanikania podstawowych wartości młodzież postrzega teraz zachowanie elementów kultury etnicznej jako podstawę naszego życia.

MAŁE PRZEDMIOTY, DUŻE HISTORIE

- ▶ **ORGANIZATOR:** WYDZIAŁ NAUK HISTORYCZNYCH I PEDAGOGICZNYCH UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** LENKU STUDENTU KLUBAS, LIETUVOJE (KLUB POLSKICH STUDENTÓW NA LITWIE)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 12-18.10.2012, JOVARSKES K. TROK (LITWA)

Polską stroną projektu „Małe przedmioty, duże historie” stanowiło dziesięciu studentów Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Wrocławskiego, a po stronie litewskiej uczestnikami byli członkowie stowarzyszenia „Lenku Studentu Klubas”. Przyczynkiem do spotkania była ich wspólna pasja, a tematem projektu był dialog międzykulturowy, pamięć, historia oraz tradycja.

Studenci skupili się na „badaniu pamięci”, ale także zwrócili dużą uwagę na problem solidarności międzypokoleniowej. Polsko-litewskie pary uczestników prowadziły rozmowy z lokalną społecznością. Pomysł był prosty – za pomocą historii przedmiotów uczestnicy starali się dotrzeć do narracji o życiu mieszkańców Wileńszczyzny i sprawdzić, jak w pamięci konkretnych mieszkańców Trok kształtowały się losy ich ziem. Rozmowy przyniosły jednak o wiele więcej, niż na początku zakładano.

Społeczność lokalna była bezpośrednio zaangażowana w działania, więc tak naprawdę w projekcie nie brało udziału 20 osób, ale 100. Codziennie były prowadzone dziesiątki rozmów z mieszkańcami Wileńszczyzny, które pozwoliły na napisanie książki „Wileńszczyzna: rozmowy – przedmioty – refleksje”. Lokalni mieszkańcy są także ukrytymi auto-

rami książki, ponieważ to właśnie wydarzenia z życia osób zamieszkujących Troki są przedmiotem refleksji.

Dzięki rozmowom z uczestnikami projektu doszło do wielu spontanicznych kontaktów, również w obrębie samej lokalnej społeczności. **Mieszkańcy zaczęli zastanawiać się nad swoją przeszłością**, a osobom starszym możliwość opowiedzenia o swoich losach dała ogromną satysfakcję. Za pomocą telefonów komórkowych kręcono krótkie filmiki i robiono zdjęcia, aby wieczorami wspólnie przyglądać się codziennym działaniom. Prowadzono także kronikę projektową, która dla uczestników była ważnym elementem uwieczniającym cały projekt. Rozmowy z lokalną społecznością poszerzyły światopogląd uczestników oraz pozwoliły przełamać nieśmiałość w kontaktach międzyludzkich. Projekt pozwolił również spojrzeć na swoje kultury z dystansu poprzez pryzmat kultury współuczestników. Takie działanie połączone z podkreśleniem tolerancji dało przykład budowania pozytywnych i trwałych relacji międzyludzkich. Projekt udowodnił, że możliwa jest pełna, nieograniczona integracja polsko-litewska. Po zakończeniu projektu przyjaźń młodych Polaków i Litwinów ma się znakomicie, a jej efektem są wspólne artykuły i pomysły na nowe działania.

SAULĘ ZNACZY SŁOŃCE. POLSKO-LITEWSKIE WARSZTATY ARTYSTYCZNO-EKOLOGICZNE

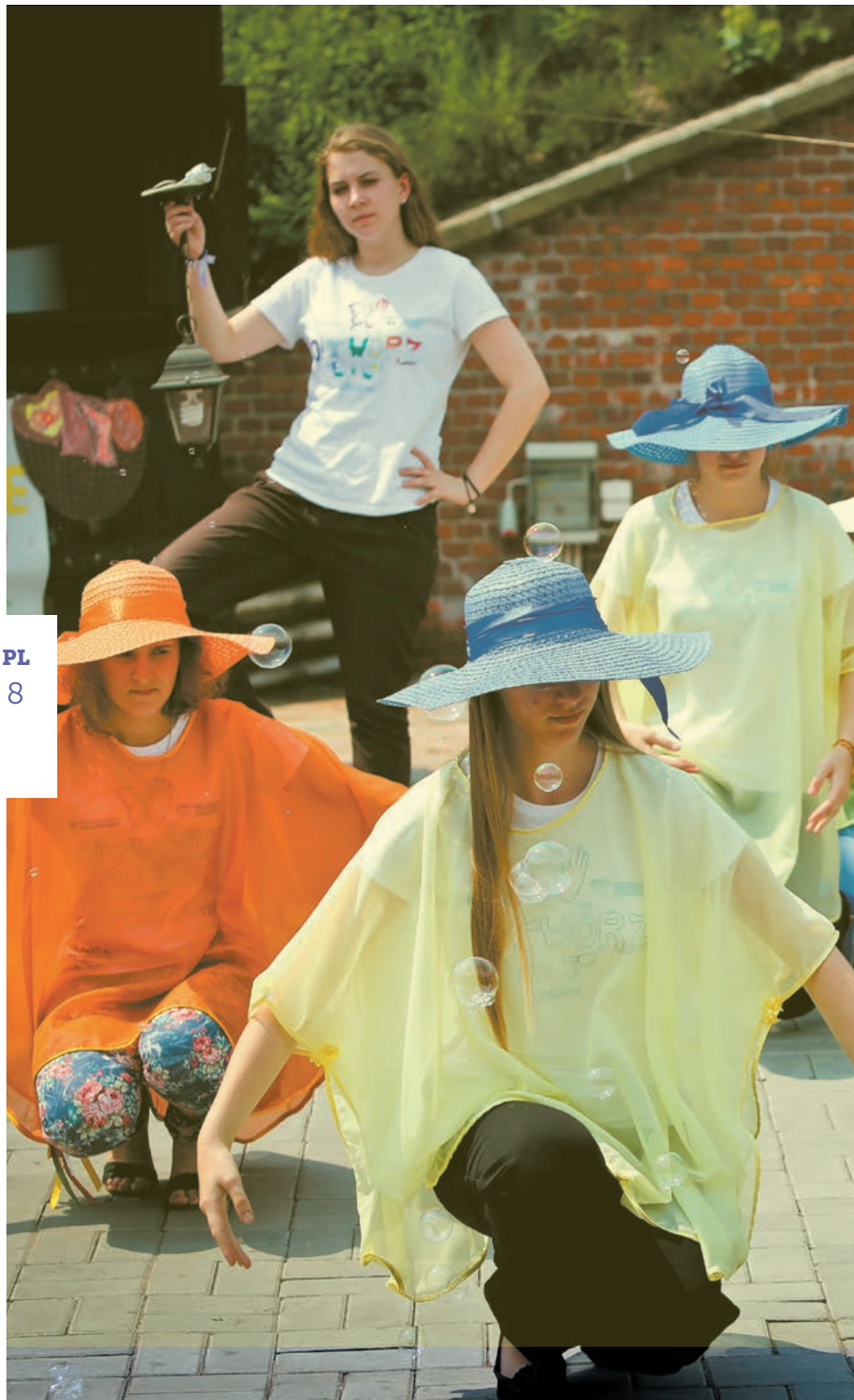
- ▶ **ORGANIZATOR:** FUNDACJA BORUSSIA
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** LIETUVOS DAILININKU SAJUNGA, KAUNO SKYRIUS (ZWIĄZEK ARTYSTÓW LITEWSKICH, ODDZIAŁ W KOWNIE)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 18-25.08.2012, JADAGONIS K. KOWNA (LITWA)

Pracując pod kierunkiem profesjonalnych artystów, 20-osobowa grupa młodzieży z Polski i Litwy dyskutowała o ochronie przyrody w obu krajach i pracowała twórczo w dziedzinie grafiki, malarstwa oraz rzeźby. Chcąc przybliżyć rówieśnikom z Litwy swoje codzienne życie, grupa z Polski przygotowała quiz wiedzy o Polsce, wybrała muzykę i obrazy, a także typowe polskie potrawy. Grupa litewska również przygotowała quiz, ale dotyczący historycznych i kulturowych związków między Polakami a Litwinami, a także zaprezentowała miniprzedstawienie, które dotyczyło stereotypów o Polsce na Litwie. Podczas warsztatów młodzież miała okazję wypowiedzenia swoich opinii i poznania poglądów drugiej strony na kwestie związane z przyrodą i jej znaczeniem dla młodego pokolenia oraz podejście do ekologii obu krajów. Warsztaty zakładały wypowiedzanie się uczestników językiem sztuki na tematy danego dnia. Uczestnicy mieli możliwość malowania, rysowania, rzeźbienia – **różne gatunki sztuki otwierały możliwość wyrażania swoich emocji i poglądów.** Praca artystyczna była tylko pretekstem do dialogu międzykulturowego w grupie. Podczas wspólnej pracy artystycznej młodzież miała dużą swobodę i szerokie pole do realizacji pomysłów w interpretowaniu tematów przewodnich projektu. Tematyka ekologiczna stanowiła punkt wyjścia, a inspiracji szukano w otaczającej przyrodzie, wykorzystując swoją fantazję i dyskutując. Podczas warsztatów młodzież bardzo szybko się ze sobą żyła, rozmawiała bardzo otwarcie i w sposób żartobliwy na temat wzajemnych uprzedzeń i stereotypów.

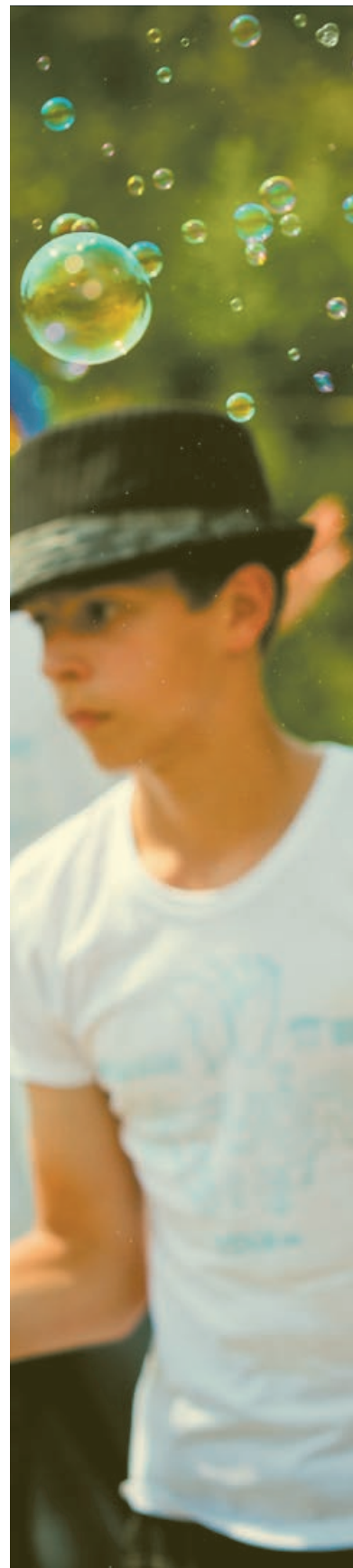
O odbyły się również przygotowane przez uczestników tzw. wieczory narodowe, na których korzystając ze swojej inwencji, młodzi ludzie przedstawiali swoje rodzinne kraje. Wspólna praca podczas warsztatów i wspólne zadania także były świetną okazją do poznania kultury drugiego kraju.

Ważnym elementem warsztatów było nie tylko zachęcenie młodzieży do pracy twórczej, ale też przygotowanie wernisazu wystawy, na którą złożyły się powstałe prace. Uczestnicy zorganizowali akcję artystyczną w Pusyno, podczas której prezentowali wystawę swoich prac. Wystawa była pokazywana w ośrodku Raudondvaris k. Kowna. Opublikowano także kalendarz prac młodych Polaków i Litwinów, który promuje ideę warsztatów polsko-litewskiego porozumienia, które przyświecało organizatorom projektu.

Polsko-litewska grupa pod opieką artystów z obu krajów wniosła swój wkład w budowanie dialogu międzykulturowego. Wspólnie pracując, poszukiwano dróg porozumienia. Projekt uwrażliwiał młode pokolenie na problemy ochrony środowiska, a są to kwestie wspólne, które ponad granicami łączą młodych ludzi z obu krajów. Podczas spotkania młodzież była zachęcana do aktywnych postaw obywatelskich, uczyła się działać na rzecz innych. Przełamano narosłe stereotypy i uprzedzenia, a osobiste relacje były budowane w poszanowaniu dla odmienności i różnorodności. Każdy z uczestników miał również możliwość rozwijania swoich umiejętności w zakresie artystycznym, a sam projekt sprzyjał wzajemnemu zrozumieniu oraz budowaniu i umacnianiu więzi społecznych młodych ludzi z obu krajów.



PL
8





O! TWÓRZ SIĘ!

- ▶ **ORGANIZATOR:** STOWARZYSZENIE „KUŹNIA PRZYJAŹNI”
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** VILNIAUS ANTANO VIVULSKIO PAGRINDINĖ MOKYKLA (SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ANTONIEGO WIWULSKIEGO W WILNIE)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 2-7.07.2012, TORUŃ (POLSKA)

Realizując projekty, staramy się otworzyć na inną kulturę i nowych przyjaciół, ale uczestnicy tego projektu potraktowali swój temat zdecydowanie bardziej kompleksowo. W ramach projektu przeprowadzono cztery warsztaty twórczego myślenia z wykorzystaniem elementów technik teatralnych. To połączenie miało na celu integrację, przełamywanie zahamowań i nieśmiałości, budowanie poczucia własnej wartości i kompetencji w działaniu.

Otwarcie, o którym mowa w tytule projektu, nie skupiało się bezpośrednio na kulturze, lecz na **otwieraniu zmysłów, wyobraźni, serca**, a także na otwarciu poprzez muzykę. Działo się to przez różnego rodzaju aktywności. Jeszcze przed spotkaniem obie grupy przygotowały wizytówki swoich krajów, uwzględniając osiągnięcia kulturalne i ważne dla młodzieży postacie.

Warsztaty z robienia pierników otworzyły młodzież na historię i zjawisko kulturowe, jakim jest tradycja wypieku pierników. Gra miejska w Toruniu była elementem edukacji historycznej, a także kształceniem umiejętności prezentowania zdobytych informacji – uczestnicy poznawali miasto, zwiedzali muzea, rozmawiali z mieszkańcami, by na koniec przedstawić koleżankom i kolegom zebrane informacje.

Poprzez udział w wieczorze poetyckim młodzi ludzie otwierali swoje serca i kształcili swoją wrażliwość. W jego trakcie prezentowana była współczesna poezja, w tym poezja śpiewana, a także utwór utalentowanej uczestniczki z Litwy. Odbyły się również zajęcia muzyczne, w tym warsztaty ruchu scenicznego oraz praca nad etiudą „Rękawiczki” i etiudą „Kapelusze”.

W celu zaprezentowania wyników swojej pracy młodzież z Polski i Litwy zorganizowała happening dla społeczności lokalnej. Samodzielnie przygotowała wszystkie dekoracje, rekwizyty oraz zaproszenia. W trakcie wydarzenia zaprezentowane zostały etiudy z rękawiczkami i kapeluszami oraz odbyło się przedstawienie „Zielony kapturek – przygoda w Toruniu”. Happening wzbudził ogromne zainteresowanie dzieci z półkolonii, ich rodzin oraz przypadkowych turystów. Wszyscy chętnie przyglądali się przedstawieniom, a także włączyli w tańce integracyjne i poczęstunek.

Zaplanowane w ramach projektu warsztaty, treningi i inicjatywy nie przewidywały gotowych algorytmów postępowania, miały za zadanie otworzyć każdego z uczestników, zainspirować i zmotywować do samodzielnego działania, uaktywnić wyobraźnię. Warsztaty twórczego myślenia były wprowadzeniem do samodzielnego przedsięwzięcia poznawczych i artystycznych, takich jak: wieczór poezji, prezentacje kraju, gra miejska, happening.

POZNAĆ SIĘ LEPIEJ

- ▶ **ORGANIZATOR:** LABDAROS IR PARAMOS FONDAS „G VAIKŲ PASAULIS” (FUNDACJA „DZIECI ZE ŚWIATA G”)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 3 IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA W WIELUNIU
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 12-18.07.2012, TELSZE (LITWA)

Autobus był już spóźniony, ale uczestnicy nie potrafili się powstrzymać, ze łzami w oczach żegnali się, przytulając i mówiąc sobie „do widzenia” nieskończoną ilość razy. Spędzili ze sobą cudowny tydzień – dla polskiej i litewskiej młodzieży był on niezwykle wartościowy i pouczający. Młodzi zaprzyjaźnili się ze sobą, a wspólne chwile mijały bardzo szybko. Padło nawet pytanie: czy tydzień ma rzeczywiście tylko siedem dni?

Projekt wymiany młodzieży polsko-litewskiej „Poznać się lepiej” niestety dobiegł końca. Na zaproszenie Fundacji „Dzieci ze świata G” w projekcie wzięły udział dzieci z regionów jak Możejki, Szkuda i Telsze, a także uczniowie Liceum im. Mikołaja Kopernika w Wieluniu. Członkowie wymiany nie mieli kiedy się nudzić. Warsztaty artystyczne, dziennikarskie, muzyczne, sportowe, nauka języków – każdego dnia inne wydarzenie. Mali uczestnicy najlepiej ocenili konkurs talentów oraz finałowy event. Nie ma w tym nic dziwnego – to właśnie do nich przygotowywali się w czasie projektu najbardziej intensywnie. Konkurs talentów **pokazał, jak zdolni są uczestnicy i jak wielką posiadają wyobraźnię.** Niezwykle cieszył fakt, iż goście z Polski w pełni zaangażowali się w realizację

programu, brali udział w warsztatach, przygotowywali się do poszczególnych wydarzeń, zawsze byli gotowi zaoferować pomoc, pokazując przy tym swój entuzjazm, aktywność oraz towarzyskość.

Kolacja z udziałem stowarzyszenia folklorystycznego „Stiga” z Telsze pozwoliła gościom poznać litewskie pieśni, tańce i zabawy. Dla większości polskiej grupy właśnie to wydarzenie było najbardziej niezwykle spośród wszystkich. Polska grupa również przygotowała własny program i pokazała uczestnikom z Litwy swój kraj oraz swoje rodzinne miasto Wieluń. Aby zaznajomić Polaków z litewską kulturą, zostali oni zaproszeni do Ogrodów Plateliai, gdzie mieści się muzeum, wystawa z czasów zimnej wojny, fabryka mebli Steponasa Krikščiukasa oraz jego minimuzeum antyków. Uczestnicy odwiedzili także rafinerię Orlenu oraz Gimnazjum im. Mazeikiaia Merkelisa Račkauskasa. Wspólne spędzanie czasu na warsztatach i grach zbliżyło ich do siebie, stali się bardziej śmiały w nawiązywaniu rozmów, a to pomogło im lepiej komunikować się w języku angielskim, choć poznali też wiele nowych polskich i litewskich słów. Uczestnicy starali się jak najlepiej poznać siebie nawzajem, a z czasem zaprzyjaźnili się ze sobą.



TO, CO NAS ŁĄCZY

- ▶ **ORGANIZATOR:** KAUNO KURČIŪJŲ IR NEPRIGIRDINČIŪJŲ UGDYMO CENTRAS (CENTRUM KSZTAŁCENIA GŁUCHYCH I SŁABOSŁYSZĄCYCH W KOWNIE)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY DLA DZIECI GŁUCHYCH IM. ŚW. FILIPA SMALDONE W OLECKU
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 4-8.06.2012, OLECKO (POLSKA)

Podczas projektu każdy uczestnik przygotował swój dziennik, który wypełniał na koniec dnia, oceniając swoje zdolności komunikacyjne, nabywane doświadczenie i naukę języka. Zanonotowane wyniki zostały ocenione i przedyskutowane przez psychologów i koordynatorów projektów za pomocą specjalnych formularzy. Po zakończeniu zajęć koordynatorzy podsumowywali pamiętniki w ocenach i przygotowywali plakat „To, co nas łączy” z ewaluacją partnera.

Młodzi ludzie podczas projektu mieli okazję do zabawy i pogłębienia swojej wiedzy na temat języka sąsiedniego kraju. Uczestnicy stali się bardziej niezależni, pewni siebie i dumni z własnego wkładu pracy. Dzięki działaniom w trakcie projek-

tu i jego rozpowszechnianiu lokalna społeczność miała okazję także zgłębić swoją wiedzę na temat sąsiedniego kraju, co wpłynęło na postrzeganie i niwelowanie krążących stereotypów.

Głucha społeczność dzieci i młodzieży jest niezwykle kreatywna i innowacyjna i tak samo zasługuje na uwagę innych jak słysząca. Można być dumnym z **młodzieży, która znalazła niezwykle twórcze sposoby komunikacji**. Projekt wpłynął także na lokalne samorządy, które przekonały się o znaczeniu młodych ludzi, zarówno w Polsce, jak i na Litwie. Najlepszym sposobem na zaangażowanie młodzieży są aktywne metody współpracy.

SZTUKA JEST NASZĄ PASJĄ

- ▶ **ORGANIZATOR:** GMINNY OŚRODEK KULTURY W BLIZANOWIE
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** JONIŠKIO AUŠROS GIMNAZIJA (GIMNAZJUM JONIŠKIO AUŠROS)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 8-14.06.2012, JONISKIS (LITWA)

Uczestnicy projektu zgodnie stwierdzili, że sztuka jest ich pasją, a **pasja jest najlepszą drogą wzajemnego zrozumienia**. W projekcie wzięli udział młodzi ludzie z Polski i z Litwy rozwijający swoje zainteresowania artystyczne w ośrodkach kultury.

Praca uczestników projektu zaczęła się na długo przed ich spotkaniem. Każda grupa młodzieży opracowała wcześniej prezentację multimedialną o swoim regionie, kulturze i tradycjach jego mieszkańców oraz przygotowała tańce narodowe. W czasie wymiany młodzież podzieliła się na plastyków, redaktorów i informatyków.

Jedno popołudnie młodzież spędziła u rodzin litewskich, poznając ich kulturę, zwyczaje i tradycje, ucząc się tolerancji dla kultury innego narodu. Podczas narodowych wieczorów uczestnicy projektu prezentowali swoje regiony, potrawy charakterystyczne dla danego kraju, integrowali się przy różnorodnej muzyce. Jednak najważniejsze dla powodzenia projektu były warsztaty informatyczne i plastyczne, a także taneczne.

Działania projektu w lokalnym środowisku promowane były z wykorzystaniem różnych form działalności twórczej. Młodzież rozwijała swoje pasje – na warsztatach plastycznych i informatycznych uczestnicy samodzielnie przygotowali zaproszenia i plakaty informacyjne, które później zostały wręczone władzom lokalnym, a także wywieszono na słu-

pach ogłoszeniowych. Wykonano również piękne prace plastyczne ukazujące polskie i litewskie krajobrazy. W plenerze uczestnicy wykonali 14 prac prezentujących ciekawe zakątki regionu Joniskis.

Punktem kulminacyjnym była wystawa poplenerowa w Miejskim Domu Kultury dla lokalnej społeczności i mediów, która zakończyła się aukcją, a dochód z niej został przeznaczony na cele charytatywne. Wystawie towarzyszył występ obu grup, które zaprezentowały swoje tańce narodowe.

Poprzez udział w projekcie uczestnicy poznali inną kulturę i społeczność, poszerzyli własne horyzonty i wiedzę na temat sztuk plastycznych. Nauczyli się lepiej rozumieć samych siebie. Bardzo ważnym osiągnięciem była umiejętność współpracy z lokalnym środowiskiem.

Nie tylko uczestnicy projektu skorzystali na jego realizacji. Przede wszystkim zmieniło się nastawienie lokalnej ludności do sąsiedniego narodu, przewyżnione zostały uprzedzenia zakorzenione w mentalności i kulturze środowiska, odkryte zostały wspólne cechy łączące oba narody.

Rezultaty swojej pracy młodzi ludzie upowszechnili w publikacji pt. „Sztuka jest naszą pasją”. Broszurę, która zawiera zdjęcia wykonanych obrazów, fotografie z przebiegu projektu oraz opinie uczestników i gości finałowego spotkania, młodzież przekazała do domów kultury, szkół i bibliotek.

AKADEMIA BUNTU

- ▶ **ORGANIZATOR:** MIASTO MŁAWA
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** ASSOCIATION ZARASAI DISTRICT DUSETOS CLUB OF SPORTS ANIAI (STOWARZYSZENIE KLUBU SPORTOWEGO ANIANI W DUSIATACH W REJONIE JEZIOROSKIM)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 5-7.07.2012

Tytuł projektu brzmi kontrowersyjnie, ale wyraża wprost to, co jest oczywiste – bunt młodego pokolenia. Uczestnicy starali się jednak potraktować bunt w sposób konstruktywny. W wymianie uczestniczyło 20 młodych osób z Polski i Litwy. Podczas projektu zastanawiano się, jak zostać pozytywnym buntownikiem, czyli buntować się za zmianą, a nie przeciw komuś lub czemuś. Wynikiem pracy młodych ludzi był podręcznik buntownika, który skupia się na tym, **jak przez bunt osiągać cele**, a nie jedynie potęgować złość.

Temat projektu był dla młodych ludzi dość trudny, jednak liderzy służyli swoim wsparciem. Podręcznik w swoich założeniach miał być młodzieżową propozycją radzenia sobie z młodzieżowym buntem i tak też został przygotowany. Nie ma w nim teoretycznych rozważań czy naukowych wstępów, ale jest to czysta esencja pracy młodych ludzi. Istotną część podręcznika stanowi „Baśń o buncie”, przy tworzeniu której uczestnicy wykazali się niezwykłą kreatywnością. Baśń powstała w sposób angażujący wszystkich uczestników – jako historia przekazywana z ust do ust, w której każdy dodawał coś od siebie.

Grupa młodzieży zdecydowała, że jej celem będzie „oswojenie” buntu i zdobycie umiejętności jego wykorzystania do osiągnięcia konkretnych celów. Młodzi skupili się na przekazaniu najbliższemu otoczeniu idei młodzieżowego sprzeciwu. Takiego, który wbrew pozorom może być pozytywny dla integracji, pobudzenia wzajemnej ciekawości i poznania mieszkańców różnych regionów.

Podczas projektu nie zabrakło także elementów, takich jak wspólne gotowanie, zwiedzanie czy aktywny udział w lokalnym festiwalu, dzięki którym można było poznać wzajemną kulturę i zwyczaje.

Niespodziewanym sukcesem projektu jest zapoczątkowanie przyjaźni między rodzinnymi miastami uczestników wymiany – Dusetos i Mławą, których burmistrzowie spotkali się po projekcie, aby opracować plany dalszej współpracy.





PRACA SOCJALNA Z GRUPAMI ODOSOBNIENIA

- ▶ **ORGANIZATOR:** MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS (UNIWERSYTET MICHAŁA RÖMERA)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** INSTYTUT POLITYKI SPOŁECZNEJ, WYDZIAŁ DZIENNIKARSTWA I NAUK POLITYCZNYCH, UNIWERSYTET WARSZAWSKI
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 24-27.05.2012, WILNO (LITWA)

Projekt Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego i Wydziału Pracy Socjalnej (kierunek polityka społeczna) Uniwersytetu Michała Römera trwa już 10 lat. Jego celem jest wdrażanie programów edukacyjnych do pracy socjalnej z grupami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Każdego roku organizowane są seminaria dla studentów, a także mają miejsce spotkania oraz dyskusje przedstawicieli polskich i litewskich instytucji, które działają na rzecz grup marginalizowanych. Aktywny udział w tych spotkaniach biorą nie tylko przedstawiciele tych instytucji, ale także politycy. Przez dekadę współpracy pracowano nad integracją społeczną osób niepełnosprawnych i wykluczonej młodzieży, przestępczością, migracją czy przemocą w społeczeństwie. Parlament Unii Europejskiej ustanowił rok 2012 Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności, tak więc w tym roku cele i działania związane były z procesem starzenia się, solidarności międzypokoleniowej, zaspokajaniem potrzeb społecznych starzejącego się społeczeństwa i opieką nad osobami starszymi.

Działania projektu miały miejsce między 24 a 27 maja na Uniwersytecie Michała Römera. Przygotowano konferencję „Jakość życia w kontekście globalizacji: aspekt aktywnego starzenia się i solidarności między pokoleniami” oraz warsztaty dla studentów związane z tematem starzejącego się społeczeństwa, jakością życia osób starszych, aktywnym i zdro-

wym starzeniem się oraz opieką nad osobami starszymi. Zorganizowano wizytę w domu opieki Antaviliai oraz spotkanie z rektor Uniwersytetu Trzeciego Wieku dr Zitą Žebrauskienė, a także z przedstawicielami instytucji świadczących usługi społeczne. Nie zabrakło również elementów takich jak wieczory społeczno-kulturalne oraz wycieczki po Wilnie i Trokach.

Tematy konferencji, aktywne starzenie i problematyka międzypokoleniowa, zostały omówione przez wielu naukowców z zagranicznych uczelni (Uniwersytet Warszawski, Cologne University of Applied Sciences, Wyższa Szkoła w Malmö, Uniwersytet Ramon Llull), a także przez przedstawicieli instytucji litewskich (Uniwersytet Witolda Wielkiego, Lithuanian Social Research Center, Uniwersytet Michała Römera). Praktycy omówili obecny stan i możliwość realizacji pomysłów zaprezentowanych przez studentów. Udział studentów w tego rodzaju (formalnych i nieformalnych) działaniach daje im możliwość analizy teoretycznych i praktycznych aspektów problemu. Projekt pozwolił uczestnikom na **zdobycie międzynarodowego doświadczenia, rozwinięcie międzykulturowych kompetencji** oraz życie i pracę w międzynarodowym i różnorodnym środowisku. Uczestnictwo w projekcie również wzmocniło polsko-litewską solidarność i przyjazną współpracę.



RÓŻNE TWARZE – JEDNA DUSZA

- ▶ **ORGANIZATOR:** LIETUVOS JAUNIMO CENTRAS (LITEWSKIE CENTRUM MŁODZIEŻY)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** CENTRUM EDUKACJI I BADAŃ SPOŁECZNYCH WE WROCŁAWIU
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 12-18.09.2012, WILNO (LITWA)

Mimo że Litwa i Polska od dawna mają wspólną historię i dziedzictwo kulturowe, styl życia w obu krajach jest podobny i mamy podobne tradycje, to w dzisiejszych czasach negatywny wpływ mediów i stereotypów zdaje się pogłębiać przepaść między dwoma narodami. Stereotypy mogą być jednak szybko przełamane, gdy młodzież pozna sąsiedni kraj. Chcąc zrozumieć stereotypy, uczestnicy musieli najpierw wybrać, czego chcą poszukiwać w wielokulturowym i różnorodnym Wilnie. Swoje obserwacje prowadzili z pomocą aparatu fotograficznego, lecz zanim zaczęli robić zdjęcia, musieli zagłębić się w różnice między ludźmi i ich wzajemne relacje. Przydatny w tym był podręcznik praw człowieka „Kompas”, który jest narzędziem edukacyjnym, ale również wiele mówi o komunikacji i doświadczeniu siebie. Na bazie podręcznika Litewskie Centrum Młodzieży i Educational and Social Research Center zorganizowały 6-dniowe spotkanie, w którym uczestniczyło 12 Litwinów i Polaków. Realizowane działania

skupiały się na wzmocnieniu międzynarodowego dialogu i wzajemnego zrozumienia. Poprzez fotografię uczestnicy odkrywali, że **różnice pomiędzy państwami, w obszarach takich jak ubóstwo, miłość, pokój i przemoc, są znacznie mniejsze niż im się wcześniej wydawało**. Młodzież dyskuutowała również o nierównościach społecznych, dyskryminacji, ksenofobii i rasizmie. Korzystając z narzędzi edukacji pozaformalnej, młodzi ludzie szukali odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnień związanych z prawami człowieka w obu krajach. Uczestnicy nauczyli się również, jak wykorzystując swoją kreatywność stworzyć niezwykle dzieło sztuki, jakim jest kolaż. W czasie projektu odwiedzili trzy wspólnoty narodowe – Żydów, Polaków i Białorusinów, aby z nimi porozmawiać na opracowywane tematy. Projekt wywarł dużą zmianę w postawie młodzieży, która porzucając stereotypy, postrzega teraz ludzi przez ich indywidualne zachowania.

DIALOGI SĄSIEDZKIE. POLSKO-LITEWSKIE OPOWIEŚCI

- ▶ **ORGANIZATOR:** KASZUBSKI INSTYTUT EDUKACJI TEATRALNO-ARTYSTYCZNEJ „KIETA”
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** JAUNIMO FOLKLORO KLUBAS „MINDRE” (MŁODZIEŻOWY KLUB FOLKLORYSTYCZNY „MINDRE”)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 19-28.08.2012, JASIEŃ (POLSKA)

Projekt polegał na tygodniowych warsztatach opowiadania historii oraz warsztatach muzycznych. W jego realizację zaangażowała się młodzież z Jasienia i okolicznych miejscowości, która należy do działającej lokalnie grupy teatralnej „Brzozaki”, oraz grupa muzyczna „Mindre” z Litwy. Podczas projektu odbyły się spotkania i wyprawy badawcze, dzięki którym nastąpiła integracja ze społecznością lokalną oraz zebrany został materiał etnograficzny w postaci mitów, legend, baśni, opowieści regionu, pieśni, który został wykorzystany podczas artystycznej pracy warsztatowej. Zrealizowane zostały trzy warsztaty tematyczne: warsztaty technik aktorskich i interpretacji tekstu, warsztaty emisji głosu i interpretacji oraz warsztaty etnograficzne. Młodzież została podzielona na trzy zespoły, które wspólnie ze swoimi instruktorami przez tydzień pracowały nad opowieściami. Wynikiem tej pracy było widowisko „Dialogi sąsiedzkie. Opowieści polsko-litewskie”, które składało się z trzech kaszubskich historii skonfrontowanych z muzyką litewską. Zostało ono bardzo dobrze odebrane przez publiczność, składano nawet gratulacje. Odbyło się również publiczne podziękowa-

nie za projekt uczestnikom i organizatorom, które złożył burmistrz. Wieczór zakończyła potańcówka w rytmie litewskiej muzyki, w której wzięli udział lokalni mieszkańcy. Praca podczas projektu opierała się na działaniach integracyjnych – wymianie doświadczeń, opowieści, pieśni – które odbywały się zarówno podczas pracy warsztatowej, jak i w czasie wolnym. Na początku trudno było się porozumieć, ponieważ polska grupa nie znała języka angielskiego i korzystano z pomocy tłumacza. Jednak z czasem, gdy uczestnicy się poznali, **doskonale się porozumiewali pomimo bariery językowej**. Grupy były bardzo zainteresowane wzajemną kulturą – codziennie wieczorami Litwini grali i śpiewali swoje tradycyjne pieśni. Polacy nauczyli się kilku z nich i na zakończenie wspólnie muzykowano. Podczas projektu uczestnicy rozwinęły kompetencje społeczne i artystyczne. Wykształcili w sobie postawę zrozumienia dla innych kultur i tradycji, nawiązali dialog międzykulturowy, a grupy bardzo często porównywały swoje zwyczaje.

LITHUANIAN AND POLISH MUSIC CROSSROAD

- ▶ **ORGANIZATOR:** ASOCIACIJA UKMERGĖS JAUNIMO CENTRAS (STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻOWE CENTRUM W WIŁKOMIERZU)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** SOLECKIE CENTRUM KULTURY
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 24-30.06.2012, WIŁKOMIERZ (LITWA)

Polsko-litewski projekt wymiany „Lithuanian and Polish music crossroad” został zrealizowany w czerwcu w Wiłkomierzu na Litwie. Podczas projektu, poprzez edukację pozaformalną i doświadczenia, ukształtował się międzynarodowy zespół. Dziewiętnastu młodych ludzi z Polski i Litwy badało tradycyjne elementy muzyki obu krajów, spotkało się z folkowymi artystami. Uczestnicy uczyli się, jak tworzyć nieskomplikowane instrumenty muzyczne, a także wgłębiali się w subkultury rapu i reggae. Wspólnie stworzyli 10 utworów i 7 filmów – każdy film obrazował jeden dzień projektu. Utwory i filmy umieszczone zostały na blogu projektu: www.muzikinekrzyzkele.blogspot.com. Nagrana w profesjonalnym studiu piosenka prze-

wodnia projektu „Life is a project”, w której słychać dźwięki skrzypiec, afrykańskich bębnów, elektrycznych i akustycznych gitar, wariacje na drumli, pięć wokalnych eksperymentów w języku litewskim, polskim i angielskim, połączyła różne muzyczne style. Do utworu powstał również teledysk, a całość została wydana na płycie DVD. Tekst piosenki zaczyna się od słów „**życie rozwija się jak drzewo**”, które obrazują istotę pracy – zarówno człowiek, jak i jego życie rozwijają się jak drzewo, które czując słoneczne promienie, chce poczuć prawdziwy smak życia, wzmacnia i rozwija swoje pąki oraz dostrzega zalety codzienności. Prezentacja wyników projektu wśród lokalnej społeczności odbyła się w centrum miasta Wiłkomierz.



ZAPISANE W PAMIĘCI TRADYCJE RODZINNE – POLSKO-LITEWSKA WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

- ▶ **ORGANIZATOR:** GIMNAZJUM IM. WINCENTEGO POŁA W RADAWCZYKU DRUGIM
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** RASEINIŲ RAJONO ARIOGALOS GIMNAZIJA (GIMNAZJUM W EJRAGOŁE W REJONIE ROSIEŃSKIM)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 20-26.05.2012, EJRAGOŁA (LITWA)

Uczestnicy projektu postanowili poznać swoich rówieśników poprzez to, co każdemu człowiekowi jest najbliższe – tradycje rodzinne. Zajęcia miały charakter bardzo różnorodny i przybliżyły wiele aspektów kulturowych Polski i Litwy.

Przeprowadzono warsztaty, które przygotowały młodych ludzi do wcielenia się w rolę dziennikarzy. Młodzież przeprowadziła szereg rozmów i wywiadów, które nie tylko pozwały na sprawdzenie nowo nabytych umiejętności, ale przede wszystkim były źródłem wiedzy o kulturze drugiego kraju. Podczas Wieczoru Kultury Polskiej w ludowej słowno-muzycznej formie pokazano tradycje i zwyczaje kultury polskiej. Młodzież wykorzystała w tym celu sztukę teatralną, street dance, piosenki ludowe, a na koniec odtąńczono poloneza w pięknych strojach z epoki. Oczywiście młodzież z Litwy również zaprezentowała elementy swojej kultury podczas wieczorku litewskiego. Uczniowie z zespołu ludowego przedstawili znane pieśni, tańce i utwory muzyczne typowe dla Litwy. Do udziału w obu wieczorach została zaproszona lokalna społeczność Ejragoły, dla której to także była doskonała okazja do poznania odmiennej kultury.

Młodzi mieli możliwość spotkania z przedstawicielem kultury regionalnej również podczas warsztatów tkackich, warsztatów garncarskich oraz spotkania z litewską seniorką. Poznali, jak wyglądała praca tkacka na krosnach i sposób tkania materiałów, z których szły się niegdyś ubrania, oraz próbowali samodzielnie ulepić garnki. Rozmowy z litewską seniorką skupiły się natomiast na tradycjach i symbolach kultury litewskiej, które przetrwały do dnia dzisiejszego.

Podczas projektu uczestnicy projektu odwiedzili miejscowe gimnazjum, gdzie spotkali się z dyrekcją szkoły i młodzieżą litewską, a uczniowie z Litwy przedstawili krótki program artystyczny. Była też okazja, by zwiedzać Wilno i podążać tymi samymi szlakami, którymi kiedyś chodzili tak ważni dla Polaków ludzie, jak Adam Mickiewicz czy Józef Piłsudski.

Polska młodzież poznała życie swoich rówieśników z Litwy, a młodzież litewska – życie rówieśników z Polski. Każdego wieczoru uczestnicy uzupełniali stworzone na początku projektu plakaty, na których umieszczali informacje o tym, co ich zbliżyło do kultury partnera.

Finałnym przedsięwzięciem projektu było zorganizowanie Święta Kultury Ludowej, które było prezentacją przygotowanych przez grupy pomysłów na przedstawienie tradycji kulturowanych w obu krajach, a do udziału zaproszono również społeczność lokalną.

Wszystkie działania pozwoliły na lepsze wzajemne zrozumienie podobieństw i różnic kulturowych. Każdy dzień służył wzajemnemu poznawaniu obu kultur, a także uczeniu się tolerancji i budowaniu dobrosąsiedzkich relacji. Projekt pokazał społeczności obu miejscowości, w jaki sposób można wyjść poza obręb swojej szkoły, poznać rówieśników z innego kraju, ich codzienne życie, poczuć atmosferę wspólnej pracy i zawierać przyjaźnie. Dla uczestników, którzy po raz pierwszy mieli okazję spotkać się z rówieśnikami z innego kraju, **ogromnym sukcesem było pokonanie barier językowych i kulturowych**, a także pewnej nieśmiałości w międzynarodowych kontaktach. Zrealizowane działania bardzo przyczyniły się do promocji dialogu międzypokoleniowego i międzykulturowego, zbudowaniu wzajemnych kontaktów młodzieży z obu krajów, poznaniu tradycji rodzinnych oraz kultury i obrzędów, a w konsekwencji do budowania prawdziwej polsko-litewskiej przyjaźni.

DIALOG OD KUCHNI

- ▶ **ORGANIZATOR:** MŁODZIEŻOWY OŚRODEK WYCHOWAWCZY „PROMYK” IM. UNII EUROPEJSKIEJ W GONIĄDZU
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** VILNIAUS VAIKU SOCIALIZACIJOS CENTRAS, KAUNO VAIKŲ SOCIALIZACIJOS CENTRAS „SAULUTĖ” (CENTRUM USPOŁECZNIANIA DZIECI W WILNIE, OŚRODEK SPOŁECZNY DLA DZIECI „SŁOŃCE” W KOWNIE)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 23-27.05.2012, GONIĄDZ (POLSKA)

Inicjatorem realizacji projektu o tematyce kulinarnej był Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Goniądzu. Uczestniczkami wymiany były dziewczęta w wieku 13-18 lat, będące wychowankami placówek resocjalizacyjnych w Polsce i na Litwie, które zadeklarowały chęć rozwijania swoich zdolności kulinarnych oraz poznania obcej im dotąd kultury i obyczajów. Już od etapu przygotowań projektu aktywnie włączyły się w jego realizację – przygotowywały przepisy kulinarne, planowały zajęcia integracyjne, opracowywały harmonogram i sposoby spędzania wolnego czasu.

Celem przewodnim projektu było poznanie, zrozumienie i zaakceptowanie różnic wynikających z kontrastów kultury oraz obyczajowości innych nacji. Działania miały także inspirować dziewczęta do odkrywania własnego potencjału oraz kształtowania kompetencji indywidualnych i społecznych.

W ramach projektu realizowane były zajęcia kulinarne, zawody sportowe, gry i zabawy o charakterze międzykulturowym. Uczestniczki projektu w większości samodzielnie przygotowywały posiłki, w szczególności śniadania i kolacje. Była to okazja do degustowania przyrządzanych regionalnych potraw i poznania smaków sąsiedniego kraju. Tego typu praktyki okazały się najbardziej integrujące i **budujące wzajemne zrozumienie.**

Część działań miała charakter otwarty, a więc mogły w nich wziąć udział osoby ze środowiska lokalnego. Jednym z takich przedsięwzięć był turniej piłki nożnej, w której oprócz umiejętności gry dziewczęta zaprezentowały wykonane przez siebie plakaty i transparenty nawiązujące do hasła „Fair play w życiu i na boisku”. Oprócz tego społeczność lokalna wzięła udział w Dniu Kultury Polsko-Litewskiej, zorganizowanym przez uczestniczki projektu. Podczas imprezy strona litewska przedstawiła informacje na temat swojego kraju, jego tradycji, kultury oraz walorów turystycznych i kulinarnych. Lokalni mieszkańcy wzięli udział w quizach i konkursach, a także w degustacji tradycyjnych dań kuchni polskiej i litewskiej. Warto zaznaczyć, że dzięki uczestnictwu społeczności lokalnej w działaniach promujących polsko-litewską przyjaźń znacznie polepszyło się nastawienie mieszkańców do wychowanków placówek resocjalizacyjnych.

Współdziałanie w zwykłych sytuacjach życia codziennego, takich jak wspólne posiłki, zabawa czy wyjazdy, pomogło zlikwidować wzajemne obawy w stosunku do innej narodowości. Uczestnictwo dziewcząt w projekcie podniosło ich poziom wiedzy i zrozumienia dotyczącego różnorodności europejskiej kultury i uświadomiło wartość tego zróżnicowania.



STROJE, TAŃCE I ŚPIEWANIE W TELEWIZJI, NA EKRANIE

- ▶ **ORGANIZATOR:** ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 5 IM. JÓZEFA WYBICKIEGO W SZCZECINIE
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** NEMENCINE GEDIMINO GIMNAZJUM (GIMNAZJUM NEMENCINE GEDIMINO)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 9-14.09.2012, NEMENCINE (LITWA)

W dzisiejszym świecie często główną rozrywką młodzieży jest Internet i telewizja, dlatego wykorzystując medium, jakim jest telewizja, prowadzono działania realizujące tematykę dialogu międzykulturowego oraz historii i tradycji. Głównymi celami projektu było promowanie dialogu międzykulturowego i międzyetnicznego, tolerancji oraz łamanie stereotypów.

Projekt podzielony był na kilkanaście części, które nosiły nazwy współczesnych popularnych programów telewizyjnych, chętnie oglądanych przez młodzież, takich jak: „Top Model”, „Familiada”, „You can Dance”, „Must be the Music”.

Jednak aby wszystko się udało, jeszcze przed spotkaniem młodzieży z Polski i Litwy, wykonany został ogrom pracy. W fazie przygotowań do projektu uczniowie spotykali się z nauczycielami historii, by omawiać losy państw na przestrzeni wieków. W grupach przygotowywano prezentacje na temat strojów, pieśni i tańców. Zostały stworzone ankiety na temat zainteresowań dotyczących telewizji, a następnie przeprowadzono je wśród uczniów szkół.

Każdy program telewizyjny odwoływał się w projekcie do innego elementu kultury i historii obu krajów. Młodzież polska i litewska, pracując w grupach, wzajemnie uczyła się tańców

narodowych, pieśni ludowych i piosenek, przygotowała quiz wiedzy o życiu codziennym obu krajów. Zorganizowano pokaz mody na wesoło, na którym prezentowano stroje ludowe, zdjęcia, zabawne komentarze. Śpiewano pieśni ludowe, a pod okiem profesjonalnego choreografa odbyły się warsztaty taneczne. **Wymiana była ukoronowaniem ogromnej pracy i zaangażowania młodzieży**, a jej punktem kulminacyjnym było stworzenie wspólnego programu telewizyjnego. Oprócz zaangażowanych uczestników projektu z wymiany skorzystali również uczniowie obu szkół. Szkoła litewska na bieżąco uczestniczyła w realizowanych działaniach, natomiast po projekcie w szkole polskiej odbył się Dzień Litewski z grami, konkursami, degustacją litewskich przysmaków, wystawą fotografii i materiałów dokumentujących pobyt na Litwie.

Dzięki wspólnym działaniom młodzież lepiej poznała historię, tradycję i kulturę obu krajów. Odwiedzono wiele historycznych miejsc i skosztowano tradycyjnej kuchni litewskiej. Uczestnicy projektu, przebywając ze sobą, mogli obserwować wzajemne zachowania, w których odnajdywali wiele różnic i podobieństw, a największym sukcesem wspólnych działań są polsko-litewskie przyjaźnie.



EVERYONE CAN MAKE A DIFFERENCE

- ▶ **ORGANIZATOR:** ŠIAULIŲ DIDŽDVARIO GIMNAZIJA (GIMNAZJUM DIDŽDVARIO W SZAWLACH)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE EKOLA
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 21-27.04.2012, SZAWLE, WILNO (LITWA)

„Everyone can make a difference” to kontynuacja polsko-litewskiego projektu wymiany młodzieży. Wzięło w nim udział 22 uczestników i dwóch liderów z Polski i Litwy. Celem wymiany było poznanie samych siebie, odkrycie znaczenia wolontariatu dla grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem, zbadanie problemów uczestników poprzez wolontariat i odszukanie nowych możliwości ekspresji. Temat projektu został wybrany z uwagi na pogłębiające się na Litwie i w innych krajach europejskich społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie społeczeństwa. Dlatego należy nie tylko znaleźć drogę do poprawy gospodarki kraju, ale także poznać ludzi, których dotyczy wykluczenie społeczne i ekonomiczne. Działania realizowane w trakcie projektu zachęcały uczestników do wolontariatu i pomocy najbardziej zagrożonym grupom. Projekt realizowany był na Litwie między 21 a 27 kwietnia. Uczestnicy mieli idealne warunki do nauki, pracy oraz

dzielenia się swoim doświadczeniem. Mogli też zaprezentować swoje kraje i ich unikalność. Dyskutowano także o możliwościach wolontariatu. Działania projektu opierały się na **nauce przez doświadczenie** – dawały uczestnikom możliwość zajrzenia w głąb siebie, dyskusowania o tym, co daje im wolontariat, jak zmienia młodych ludzi i jak cenne jest to doświadczenie. Celem projektu było promowanie międzynarodowego wolontariatu młodzieży. Prezentacja przygotowanych zadań, praca w grupach narodowych i mieszanych, zadania nadobowiązkowe, dyskusje grupowe i ewaluacja, na której każdy mógł podzielić się swoim doświadczeniem, uwagami i sugestiami, były głównymi działaniami w ramach projektu. Powstał również program radiowy oraz film, w których uczestnicy zaprezentowali swoje wrażenia z wymiany.

MITY I LEGENDY JAKO ODBICIE NASZEGO ŻYCIA

- ▶ **ORGANIZATOR:** BIRŽŲ „AUŠROS” VIDURINĖ MOKYKLA (SZKOŁA ŚREDNIA „AUŠRA” W BIRŻACH)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** LICEUM IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 2-6.08.2012, BIRŽE (LITWA)

Projekt „Mity i legendy jako odbicie naszego życia” powstał dzięki aktywnym i twórczym młodym ludziom z regionu Birże (Litwa) i Grodziska (Polska). Szukali oni pola do współpracy i współdziałania w celu **budowania mostów przyjaźni i solidarności między narodami**. Temat projektu wpisywał się w Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Założeniem projektu było stworzenie młodym ludziom warunków do współpracy polsko-litewskiej w celu rozwijania kompetencji społecznych w sposób pozaformalny, a także zaangażowanie w działania społeczności lokalnej, zwłaszcza osób z obszarów o ograniczonych warunkach do międzynarodowej edukacji, budowania zrozumienia i solidarności między różnymi pokoleniami.

Uczestnikami projektu byli litewscy uczniowie szkół średnich z regionu Birże i polscy uczniowie gimnazjum w Grodzisku, a także nauczyciele z tych szkół. Tematem projektu zostały mity i legendy, ponieważ są podstawą do zrozumienia w sposób pozaformalny historii, kultury i stylu życia obu narodów.

Na etapie przygotowania projektu młodzi ludzie konsultowali się ze swoimi rodzicami i dziadkami, aby poznać mity i legendy, nagrać ich opowieści, piosenki i tańce oparte na mitologii, przeanalizować źródła pisane, a także poznać różnice i podobieństwa w litewsko-polskiej historii.

Od 2 do 6 sierpnia trwało spotkanie uczestników w Birże, na którym przedstawili swoje odkrycia oraz zaprezentowali program artystyczny stworzony podczas etapu przygotowawczego. Młodzi ludzie wspólnie odwiedzili słynne historyczne miejsca, jak również te związane z mitami i legendami w Wilnie, Trokach i Szawle. Ponadto uczestniczyli w aktywnych zadaniach symulacyjnych w Birże w celu zaangażowania mieszkańców miasta w międzynarodowy dialog. Punktem kulminacyjnym projektu była wspólna praca artystyczna – tajemnica „Legends alive” nad jeziorem Sirvena, gdzie 3 sierpnia mieszkańcy Birże i przybyli goście stali się częścią przedstawienia na miejskim festiwalu. Powstał również film, który obrazuje część działań realizowanych w ramach projektu.

OPOWIEŚĆ O DWÓCH RZEKACH: NIEMNIE I ODRZE

- ▶ **ORGANIZATOR:** STOWARZYSZENIE DOUZELAGE W CHOJNIE
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** PRIENŲ „ŽIBURIO“ GIMNAZIJA (GIMNAZJUM „ŽIBURIO“ W REJONIE PREŃSKIM)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 14-20.06.2012, CHOJNA (POLSKA)

„Opowieść o dwóch rzekach” miała na celu współpracę grup litewskiej i polskiej młodzieży poprzez wspólne badanie, jaką rolę dawniej i dziś odgrywają rzeki Odra i Niemien w życiu lokalnych społeczności.

Młodzież badała źródła historyczne, przeprowadzała wywiady, zajmowała się rolą rzek w gospodarce, ich fauną i florą, szukała odniesień w literaturze, poezji i malarstwie.

Na początku wymiany młodzież litewska miała małą wycieczkę po okolicy – w rolę przewodników wcielili się polscy uczestnicy, którzy zaprezentowali miejscowość Chojna i chojeńską szkołę ponadgimnazjalną. Po pierwszych zajęciach integracyjnych uczestnicy skupili się na realizacji tematu projektu. Obie grupy przedstawiły wyniki swoich poszukiwań na temat roli Niemna i Odry w literaturze i malarstwie. Kolejnego dnia odbyły się warsztaty o tym, jaką rolę odgrywały rzeki w życiu lokalnych społeczności w przeszłości, a jaką odgrywają obecnie. Podczas wyprawy do nadodrzańskiej wioski Rudnica odbyło się spotkanie z byłym mieszkańcem Litwy, obejrzano wcześniej nagrane spotkania z innymi mieszkańcami miejscowości nad Odrą i zwiedzano cmentarz wojenny w Siekierkach. Polscy uczestnicy zaprosili swoich litewskich przyjaciół, aby niedzielę spędzili w ich rodzinnych domach. Dla Litwinów była to okazja do spróbowania domowych polskich potraw oraz poznania polskich rodzin.

Młodzież bardzo ambitnie podeszła do tematu projektu i poznanie rzek potraktowała bardzo kompleksowo. Przeprowadzone zostały warsztaty na temat metod badania czystości rzek i badano wodę w Odrze. Uczestnicy wymiany spotkali się nawet z weteranem wojennym, który uczestniczył w forsowaniu Odry w 1945 roku. Zwiedzali parki krajobrazowe Dolina Miłości i Dolina Dolnej Odry oraz wysłuchali krótkiej prelekcji na temat fauny i flory parków.

Młodzież biorąca udział w wymianie nabrała pewności siebie, wiary we własne siły i umiejętności. Uczestnicy projektu nauczyli się samodzielnego działania, wytyczania celów i ich realizacji oraz ponoszenia odpowiedzialności za swoje działania. Ważnym aspektem realizowanego projektu było promowanie polsko-litewskiej współpracy młodzieży poprzez włączanie w działania przedstawicieli lokalnych społeczności.

„Trudno wskazać na jednostkowe wydarzenie w kategoriach sukcesu, ale niewątpliwie wielkim osiągnięciem była atmosfera wymiany, **autentyczna wspólnota grupy litewskiej i polskiej młodzieży**, a także samodzielność młodych ludzi i ich poczucie odpowiedzialności za udaną realizację wszystkich działań” – relacjonuje Janusz Salamończyk, koordynator projektu.

KULINARNE ŚCIEŻKI NASZYCH PRZODKÓW

- ▶ **ORGANIZATOR:** KAZŁŹ RUDOS SAVIVALDYBĖS PLUTIŠKIŲ VIDURINĖ MOKYKLA (SZKOŁA ŚREDNIA W PLUTISZKES, STAROSTWO KAZŁU RUDA)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** ZESPÓŁ SZKÓŁ WE FROMBORKU, GIMNAZJUM IM. PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 24-28.09.2012, FROMBORK (POLSKA)

Projekt wymiany „Kulinarne ścieżki naszych przodków” pomógł młodym Polakom i Litwinom **poznać samych siebie poprzez praktyczne działanie – gotowanie**. Uczestnicy zrozumieli, że młodość to czas odkryć, w którym zawsze można liczyć na rady doświadczonych osób.

Program projektu opierał się na znajomości tradycji obu krajów. Dziesięciu studentów i dwóch opiekunów ze Szkoły Średniej w Plutiszkes i z Gimnazjum im. Parlamentu Europejskiego spotkało się we Fromborku, by wspólnie pracować. Głównym celem tego projektu było zachęcenie młodzieży z obu krajów do współpracy w odkrywaniu swojej kreatywności, samodzielnej edukacji i kształtowania swojej osobowości. Dzięki pomocy i wiedzy starszego pokolenia (rodzi-

ców, dziadków, przodków) i tradycjom obu krajów uczniowie poznali siebie nawzajem, a także zdali sobie sprawę ze znaczenia zdrowego stylu życia oraz właściwego odżywiania. Podczas 5-dniowego spotkania dyskutowano o zdrowym stylu życia, zwyczajach żywieniowych i kulturze obu krajów. Młodzi ludzie zdobywali wiedzę na ten temat poprzez wywiady i sondaż wśród społeczności lokalnej oraz próbując pracy w firmie cateringowej. Uczestnicy projektu pracowali w kuchni przy boku osób starszych i wspólnie testowali tradycyjne receptury w połączeniu ze współczesną kuchnią. Z dań, które przygotowywano i których smakowano podczas projektu, powstała książka kucharska w trzech językach – polskim, litewskim i angielskim.

MNIEJ AGRESJI W NASZYM ŻYCIU

- ▶ **ORGANIZATOR:** ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. 14 PUŁKU POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** TAURAGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA ŠVIETIMO SKYRIUS (WYDZIAŁ EDUKACJI MIASTA W TAUROGACH)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 27.05-2.06.2012, WODZISŁAW ŚLĄSKI (POLSKA)

Przez siedem dni grupa młodzieży z Polski i Litwy zajmowała się tematyką przeciwdziałania przemocy i radzenia sobie z agresją młodego człowieka. Głównym celem projektu, oprócz **radzenia sobie ze swoimi negatywnymi emocjami i konfliktami**, było poznanie, jak żyje, co myśli oraz jaką kulturę i zwyczaje reprezentuje młodzież drugiego kraju.

Realizowane podczas wymiany działania miały bardzo różnorodny charakter, ale wszystkie obejmowały wzajemne poznanie młodzieży z Polski i Litwy. Zajęcia obejmowały warsztaty integracyjne i teatralne, dyskusje, wieczory międzykulturowe czy prezentację wyników pracy w postaci przedstawienia. Celem przeprowadzonych zajęć sportowych było wspomaganie młodych, aby w ich życiu było mniej agresji, poprzez właściwe ukierunkowanie ich energii na wysiłek fizyczny.

Młodzież odwiedziła także jedno z krakowskich liceów. Wspólnie z tamtejszymi uczniami dyskutowano o agresji, zagrożeniach i tym, co tak naprawdę znaczy hasło „Bezpieczna szkoła”.

Polsko-litewscy uczestnicy projektu wspólnie przygotowali i wystawili etiudę teatralną ukazującą bezsensowność przemocy i agresji. Praca nad przedstawieniem trwała od począt-

ku wymiany, a etiuda zaprezentowana podczas Dni Wodzisławia przyciągnęła tłum widzów – zarówno ze szkoły, jak i z miasta.

Wzajemne zrozumienie i tolerancja panowały przez cały czas trwania projektu. Integracyjne zabawy i wspólne działania doprowadziły do otwarcia się uczniów, do swobodniejszego wyrażania przez nich myśli, opinii i uczuć. Swoją energię młodzież skierowała nie w stronę agresji, ale w stronę pozytywnych działań. Młodzi ludzie nauczyli się, jak poradzić sobie z narastającą złością, nabrali pewności siebie i rozwinęli swoje umiejętności międzykulturowe, poprawili komunikację językową, a także nawiązali nowe przyjaźnie. Poznali zupełnie nowe dla nich techniki pracy.

Według koordynatora najważniejsze w projekcie polsko-litewskim było umożliwienie kontaktu młodym ludziom z Polski i Litwy, a przez to stworzenie im szansy na wzajemne poznanie kultur, stylów życia, poglądów i zachowań. Nawiązane przyjaźnie pokazały, że młodzież ma podobne zainteresowania czy problemy i tak naprawdę niewiele się od siebie różni.



SMAK MOJEGO CHLEBA

- ▶ **ORGANIZATOR:** SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJA „PANEVĖŽIO VILTIS“ (OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ DLA OSÓB UPOŚLEDZONYCH UMYSŁOWO „NADZIEJA PONIEWIEŻA“)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** STOWARZYSZENIE NA RZECZ SZKOLNICTWA SPECJALNEGO W TCZEWIE
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 18-23.06.2012, PONIEWIEŻ (LITWA)

Ideą projektu był rozwój międzynarodowego dialogu między dwoma sąsiednimi państwami. Polacy i Litwini mają wiele podobieństw: wspólną historię, zblizowaną kulturę i kuchnię, i właśnie to zachęciło młodych ludzi z Polski i Litwy do stworzenia projektu „Smak mojego chleba”. Głównym celem przedsięwzięcia było przedstawienie młodzieży upośledzonej umysłowo starych polskich i litewskich tradycji pieczenia, podawania i jedzenia chleba. Projekt składał się z trzech głównych etapów. Pierwszy etap to wizyta przygotowawcza na Litwie w dniach 17-18 maja, podczas której partnerzy omówili program projektu, zaplanowali działania i podzielili zadania do zrealizowania przed spotkaniem młodzieży. Główny etap to wymiana młodzieży, która odbyła się między 18 a 23 czerwca na Litwie w pięknej okolicy Poniewieża. Grupę uczestników stanowiło 12 niepełnosprawnych umysłowo młodych ludzi: sześciu z Polski i sześciu z Litwy. Przebywali razem przez sześć dni, poznając stare i wyjątkowe tradycje wypieku chle-

ba. Zaprezentowali różnice i podobieństwa w wypieku chleba żytniego w swoich krajach, serwowaniu jedzenia i jego nakładaniu. Młodzież odwiedziła starą farmę, gdzie odbyła się lekcja na temat procesu pieczenia chleba i odkrywano narzędzia dawniej używane w kuchni. Młodzi samodzielnie przygotowywali żytnie pieczywo zgodnie z dawnymi zwyczajami, szukali różnorodnych przepisów i przygotowywali książkę kucharską przyjazną dla odbiorcy. Stworzyli również specjalny kosz oraz dekorowali płótno przykrywające chleb. Społeczność lokalna została zaproszona na święto chleba, które miało być przyczynkiem do zacieśnienia relacji między pokoleniami. Ostatni etap projektu to upowszechnianie dobrych praktyk. 25 września uczestnicy zorganizowali konferencję, na której chwalili się wynikami swojej pracy i popularyzowali **edukację pozaformalną jako skuteczny sposób pracy z młodzieżą upośledzoną umysłowo.**

WSZYSCY JESTEŚMY PODOBNI – WSZYSCY JESTEŚMY INNI

- ▶ **ORGANIZATOR:** GENEROLO POVILO PLECHAVIČIAUS JAUNOJO KARIO MOKYKLA (SZKOŁA MŁODEGO WOJSKOWEGO IM. GENERAŁA POVIŁA PLECHAVIČIUSA)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. 11 MARCA W PUŃSKU
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 2-11.07.2012, KOWNO (LITWA)

„Wszyscy jesteśmy podobni – wszyscy jesteśmy inni” – to właśnie dostrzegło trzydziestu młodych ludzi z Litwy i z Polski. Polscy i litewscy uczniowie spędzili dziesięć niesamowitych dni na projekcie dofinansowanym przez Fundusz. Według koordynatorów, kończąc projekt, młodzież nie chciała się ze sobą rozstać.

Trudno uwierzyć, że wymiana składała się z tak różnych aktywności, które pozwoliły uczestnikom na rozwinięcie umiejętności pracy zespołowej, przywództwa, komunikacji z cudzoziemcami oraz nawiązanie przyjaźni. Cele te były realizowane nie tylko przez statyczne dyskusje i prezentacje krajów (oczywiście to też miało miejsce), ale przede wszystkim za pomocą interaktywnych metod: wspinaczki, zadań na orientację, strzelectwa czy toru przeszkód. Wszystkie te działania były stosowane w mieszanych polsko-litewskich zespołach.

W czasie wymiany odbyły się również długie piesze wycieczki (łącznie 71 km). Dla uczestników była to okazja do nocowa-

nia w namiotach, a przede wszystkim szansa na dostrzeżenie piękna Litwy. Warto zauważyć, że **doświadczenie ekstremalnych sytuacji sprawia, że ludzie stają się sobie bliżsi.**

Imponująca wspólna historia Polski i Litwy została podkreślona 15 lipca, gdy uczestnicy odtworzyli zwycięski plan bitwy pod Grunwaldem. To świetny sposób, aby zaprezentować, jak wiele Polska i Litwa mają wspólnego. Wycieczki także były dla uczniów niezapomnianym przeżyciem – zwiedzali Kowno, Wilno, Troki i Rumszyski oraz spotkali się ze społecznością starostwa Czabiszki, by zaprezentować trwający projekt. Niezwykle ważne jest, że projekt wpłynął na zmniejszenie wykluczenia społecznego oraz pozwolił uczestnikom na poprawę znajomości języka angielskiego. Na projekcie skorzystali także wszyscy uczniowie szkół w niego zaangażowanych, ponieważ postanowiono kontynuować i rozszerzyć współpracę.

DOMY PAMIĘCI

- ▶ **ORGANIZATOR:** KOMITET PARTNERSKI ZIEMI GOŚLIŃSKIEJ
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** KAUNO RAJONO VILKIJOS GIMNAZIJA (GIMNAZJUM W WILKII W REJONIE KOWIEŃSKIM)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 3-11.07.2012, MUROWANA GOŚLINA, ZIELONKA, POZNAŃ (POLSKA) ORAZ VILKIJA, WILNO, KOWNO, KIEJDANY, TROKI (LITWA)

Poprzez realizację projektu młodzi ludzie z Polski i Litwy uświadomili sobie, że przed wojną nasze ojczyzny były domami z wieloma pokojami zamieszkiwanymi przez różne grupy etniczne: Polaków, Ukraińców, Żydów, Białorusinów, Litwinów, Niemców i nie tylko. Grupa 20 młodych Polaków i Litwinów przez tydzień w Polsce oraz na Litwie uczyła się wzajemnej tolerancji oraz otwartości na innych. Projekt koncentrował się przede wszystkim na wspólnej historii społeczności polskiej, litewskiej i żydowskiej. Zarówno w Polsce, jak i na Litwie istnieje jeszcze wiele miejsc, które wskazują na wielowiekową obecność Żydów. Posiadali oni własne domy, prowadzili działalność oraz brali aktywny udział w kulturalnym i gospodarczym życiu społeczności lokalnych. Niektóre domy istnieją do dzisiaj i są świadkami tej przeszłości. Wykorzystując tych „świadków”, uczestnicy projektu mówili o wspólnej historii Polaków i Litwinów. Poznawali historie domów z Murowanej Gośliny oraz analogiczne dzieje domów z Wilkii.

Informacje na ten temat były zbierane przy użyciu różnorodnych narzędzi, m.in. wywiadów ze świadkami czasu czy analizy różnych dokumentów i publikacji. Uczniowskim poszukiwaniom towarzyszył blog projektowy, na którym pojawiały

się refleksje uczestników projektu z poszczególnych działań. Polscy i litewscy uczniowie zostali podzieleni na kilkusobowe grupy, które odkrywały historie domów oraz ludzi w nich mieszkających. Głównym celem projektu było przywrócenie pamięci o zapomnianych żydowskich mieszkańcach. Pamięć ta ma zarówno charakter indywidualny, jak i zbiorowy, jest pełna pozytywnych emocji, ale też przepojona bólem i strachem. Większość żydowskich domów jest pusta. Dlaczego? Było to fundamentalne pytanie, które prowadziło młodzież do tematu holokaustu.

W trakcie projektu młodzi ludzie odwiedzili także Domy Modlitwy – synagogi w Kownie i w Kiejdanach (Beit Kneset) oraz Dom Wieczności – żydowski cmentarz (Beit Olim), gdzie uczestniczyli w warsztatach frotażu – na białych kartkach odrysowywali teksty oraz symbole z macew.

Dzięki różnorodnym metodom i formom pracy uczestnicy **odkrywali wspólne korzenie** w teraźniejszości, pokazując, że przeszłość nie jest tylko ruiną domu, ale że jest to również rodzaj symbolicznej przestrzeni – miejsce spotkania różnorodności. Coraz więcej wokół antysemityzmu, rasizmu i ksenofobii. Trzeba podjąć próbę zmiany takiego stanu rzeczy, a ten projekt był odpowiedzią na potrzebę zmiany.





POLSKO-LITEWSKIE PRZYBICIE PIĄTKI

- ▶ **ORGANIZATOR:** LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. K. HOLTEIA PRZY POWIATOWYM ZESPOLE SZKÓŁ W OBORNIKACH ŚLĄSKICH
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** KAIŠIADORIŲ RAJONO ALGIRDO BRAZAUSKO GIMNAZIJA (GIMNAZJUM ALGIRDO BRAZAUSKO W REJONIE KOSZEDARSKIM)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 23-30.09.2012, SUPRAŚL

Projekt wiązał się ściśle z problematyką mniejszości narodowych oraz spojrzeniem na relacje sąsiedzkie pomiędzy Polską a Litwą przez pryzmat historii i współczesności. Dotyczyło to problemów dzielących oba narody, stereotypów pokutującymi w naszych krajach i pojęcia odwagi cywilnej. Kluczem do tego, aby temat był dla młodzieży przyjemny i łatwy do zrozumienia, było jej ogromne zaangażowanie i wkład pracy w realizację projektu.

Dwudziestu uczestników z Polski i Litwy prowadziło warsztaty, przygotowywało zabawy i uczyło się o różnorodności kulturowej. To właśnie młodzież odpowiadała za nawet najmniejsze elementy projektu. W celu koordynowania prac zostały stworzone po polskiej i litewskiej stronie stanowiska koordynatorskie: manager radiowy, informatyk projektu, statystyk, manager teatralny, manager marketingu, lider grupy. Poszczególni koordynatorzy odpowiadali za grupy wykonujące konkretne działania, realizowane także przed spotkaniem, zarówno po stronie polskiej, jak i litewskiej. Dla uczestników taka odpowiedzialność była bardzo stresująca i męcząca, ale przede wszystkim dawała im ogromną satysfakcję i dumę.

Punktem kulminacyjnym projektu była wizyta w lokalnej szkole. Młodzież przeprowadziła samodzielnie przygotowane warsztaty dotyczące odwagi cywilnej „Civil courage for 5”, które spotkały się z ogromnym zainteresowaniem, a dla niej samej było to pierwsze tego typu doświadczenie.

Ogromnym sukcesem jest fakt, że młodzi uświadomili sobie, co to jest rozsądna odwaga cywilna. **Do wszystkiego doszli przez własne doświadczenie** – przez sondę uliczną, która wymagała od nich odpowiedniego podejścia do ludzi, czy grę miejską, która stawiała ich w nieco ekstremalnych sytuacjach. W czasie spotkania młodzi ludzie zdobyli dużo nowej wiedzy i rozwinęli swoje umiejętności. Uświadomili sobie, że różnice w postrzeganiu świata często zależą od indywidualnych doświadczeń. Doznali potrzeby dialogu międzykulturowego, przełamali własne bariery, ale także nabyli praktykę w koordynowaniu pracy grupy. Poszerzyli swoją wiedzę na temat tolerancji, stereotypów i związków historycznych, które często niszczą nić porozumienia między polskim i litewskim narodem. Każdy uczestnik projektu miał możliwość współdecydowania o własnej pracy, rozwijania kreatywności czy swobodnego prezentowania własnych przemyśleń.





PAMIĘĆ HISTORYCZNA – DROGA DO JEDNOŚCI

- ▶ **ORGANIZATOR:** KAUNO STEPONO DARIAUS IR STASIO GIRĖNO GIMNAZIJA (GIMNAZJUM IM. S. DARIUSA I S. GIRĖNASA W KOWNIE)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** ZESPÓŁ SZKÓŁ WE FROMBORKU – GIMNAZJUM IM. PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 12-16.11.2012, KOWNO (LITWA)

Polsko-litewski projekt „Pamięć historyczna – droga do jedności” został zrealizowany między 12 a 16 listopada. Wzięło w nim udział 20 uczniów i 4 liderów między 15. a 20. rokiem życia z polskich i litewskich szkół. Celem była współpraca między szkołami w tworzeniu marszu upamiętniającego Steponasa Dariusa i Stasysa Girėnasa, a także wymiana międzykulturowa. Podczas projektu uczestnicy poznali historię lotu Steponasa Dariusa i Stasysa Girėnasa nad Oceanem Atlantyckim. Odwiedzili także mogiły wielkich pilotów i miejsca historycznie z nimi związane. Młodzi ludzie zaznajomili się z tradycjami kultywowanymi w kontekście kraju, miasta i szkoły. Dzieliли tradycje i doświadczenia szkół, tworząc marsz upamiętniający Steponasa Dariusa i Stasysa Girėnasa. Młodzież nawiązała międzynarodowy dialog dzięki organizacji wieczorów kulturowych, a wycieczka po Kownie przyczy-

niła się do poznania siebie nawzajem poprzez zaznajomienie z muzyką narodową, kuchnią czy architekturą i krajobrazami. To doświadczenie pomogło w promowaniu szacunku i różnorodności kulturowej, pozbyciu się uprzedzeń i stereotypów, a także przyjęciu odpowiedzialności za historię krajów i dziedzictwo narodowe.

Wymiana zbliżyła do siebie społeczności szkół z Polski i Litwy oraz sprzyjała nawiązaniu bliskich relacji. Sukcesem projektu jest inicjatywa młodzieży upamiętniająca przypadającą w 2013 roku 80. rocznicę lotu Steponasa Dariusa i Stasysa Girėnasa nad Oceanem Atlantyckim. Zaangażowanie w działania społeczne podkreślające postaci lotników zapewniło polskiej i litewskiej młodzieży **lekcję obywatelstwa opierającego się na relacji dwóch narodów pełnej szacunku, tolerancji i solidarności.**

SPOTKANIE NA POGRANICZU. MŁODZIEŻOWE WARSZTATY EDUKACYJNO-ARTYSTYCZNE

- ▶ **ORGANIZATOR:** FUNDACJA POGRANICZE
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** KĖDAINIŲ KRAŠTO MUZIEJUS (MUZEUM REGIONALNE W KIEJDANACH)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 2-8.09.2012, SZETEJNIE (LITWA)

Celem projektu było spotkanie młodzieży polskiej i litewskiej w działaniach artystycznych dotyczących wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa polsko-litewskiego pogranicza. Uczestnikami projektu byli młodzi ludzie z Sejni, Kiejdan i Wilna, którzy w ramach zajęć pozaszkolnych zajmują się sztuką. Podczas tygodniowych warsztatów artystycznych prowadzonych przez artystów i animatorów z Polski i Litwy młodzież poznawała tradycyjne pieśni kultur tego regionu, wzięła udział w zajęciach poświęconych historii i współczesności tego miejsca oraz przygotowała wspólnie plenerową wystawę teatralną. Podczas warsztatów pieśni uczono się tradycyjnych pieśni polsko-litewskich, na warsztatach plastycznych przygotowywano scenografię do spektaklu, a na warsztacie słowa odbywała się praca teatralna z fragmentami prozy i poezji Czesława Miłosza nawiązującymi do tradycji miejsca projektu. Działania zmierzały do stworzenia prezentacji – spektaklu plenerowego w przestrzeniach parku w Szetejniach w wykorzystaniem pieśni, muzyki, słowa i scenografii powstałej w ramach poszczególnych warsztatów. Przedstawienie w swojej części artystycznej nawiązywało do książki Czesława Miłosza „Dolina Issy”, która jest opowieścią o tym konkretnym miejscu – Szetejniach, majątku w dolinie rzeki Niewiaży, zapamiętanym oczyma młodego chłopca, który się tam urodził i wychował. Wspomnienia autora o żyjących tam niegdyś ludziach, zapomnianych już wydarzeniach

i wielokulturowym krajobrazie pogranicza przeplatały się w teatralnych obrazach z muzyką i pieśniami przygotowanymi przez młodzież podczas warsztatów. Na prezentacje wyników pracy zaproszeni zostali okoliczni mieszkańcy oraz goście z pobliskich Kiejdan, Kowna i Wilna.

Podczas wieczornych spotkań i dysput uczestnicy dyskutowali nad historią i współczesnością miejsc, z których pochodzą. Zarówno warsztaty, jak i zwyczajne rozmowy służyły z jednej strony poszerzeniu wiedzy i poznaniu różniących się między sobą kultur, a z drugiej strony budowały osobiste relacje, tak ważne dla kształtowania postawy otwartości, zrozumienia i wzajemnego szacunku. Najważniejsze w procesie budowania postawy tolerancji i zrozumienia dla różnorodności jest bezpośrednie osobiste spotkanie z odmienną kulturą. Uczestnicy zgodnie stwierdzili, że wspólna praca artystyczna zbliżyła ich do siebie, a spotkanie z kulturą polską i litewską poprzez jej praktykowanie sprawiło, że jej poznanie było atrakcyjne i bardzo efektywne. Największym sukcesem projektu jest rozwój indywidualnych umiejętności uczestników oraz fakt, że **zdołyta wiedza i doświadczenie wspólnej pracy zaowocowały postawą otwartości wśród młodych ludzi**. Udział w projekcie wykorzystującym metody edukacji pozaformalnej, zarówno dla uczestników, jak i prowadzących warsztaty, był doświadczeniem inspirującym i poszerzającym dotychczasowe horyzonty.





KOLOROWY ŚWIAT CISZY

- ▶ **ORGANIZATOR:** STOWARZYSZENIE INICJATYW MŁODZIEŻOWYCH
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** „EUROGEMSLT” SOCIALINIU INICJATYVU ASOCIACITA (STOWARZYSZENIE INICJATYW SPOŁECZNYCH „EUROGEMSLT”)
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 30.06-7.08.2012, GDAŃSK (POLSKA)

Często rzeczy codzienne są przez ludzi niedoceniane. Sprawność fizyczna dla wielu jest tak oczywista, że zapominamy o tych, którzy jej nie mają. Dlatego tematem tego projektu było poznanie świata cisy i uświadomienie sobie wagi posiadanych zmysłów. Osoby niepełnosprawne mają przed sobą o wiele więcej problemów i przeszkód życiowych. Poznając ich perspektywę, młodzi ludzie pozbywali się niepotrzebnego dystansu i uprzedzeń.

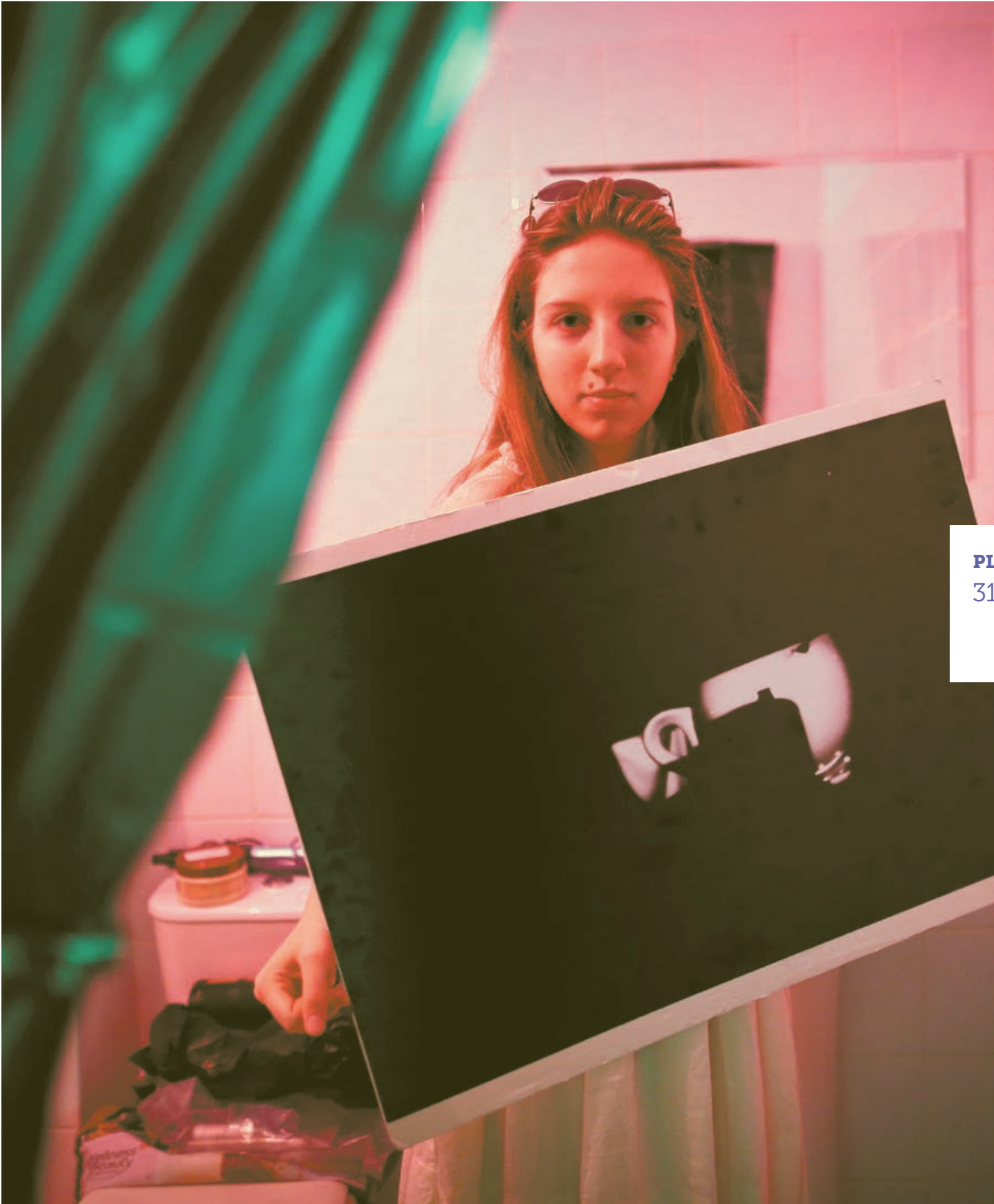
Projekt został zrealizowany z czwórką głuchych uczestników z Litwy. Celem było poznanie świata cisy, aby go lepiej zrozumieć i dostrzec potrzeby osób głuchych. Młodzież litewska przygotowywała projekty plakatów i banerów oraz zabawy, których forma nie była przeszkodą dla niepełnosprawnych uczestników. Natomiast młodzież polska przygotowała warsztaty integracyjne, w których wszyscy mieli zakryte uszy i w ten sposób musieli realizować różne zadania. W ten sposób komunikacja niewerbalna została dopracowana do stopnia niemal idealnego i zniosła barierę komunikacyjną z niesłyszącymi uczestnikami.

Głusi uczestnicy również przygotowali różne zadania i ćwiczenia, co dla pozostałej młodzieży było niezwykle imponujące.

Niezależność i samodzielność osób głuchych oraz pogodne nastawienie do wszystkiego, co otacza – tego zdecydowanie mogli nauczyć się pełnosprawni uczestnicy projektu.

Podczas wymiany miały także miejsce lekcje języka migowego, dzięki czemu już od drugiego dnia wszyscy uczestnicy mogli się swobodnie komunikować. Język migowy otworzył grupy na używanie wszelkich sposobów komunikacji niewerbalnej, przez co **nie istniał problem braku porozumienia**.

Młodzież wiele dowiedziała się o ograniczeniach, jakie spotykają osoby niepełnosprawne i o barierach komunikacyjnych czy społecznych, jakie muszą pokonywać, aby normalnie żyć. Dowiedziała się także wiele o swoich sąsiadach. Międzynarodowe spotkanie pozwoliło na zrozumienie różnorodności, rozwinięcie poczucia tolerancji i zapobieganie uprzedzeniom. Pomimo stereotypów i czasem różnych zachowań młodzi ludzie nawiązali przyjaźnie, a także wiele przestało ich dziwić. Integracja młodzieży to podstawa budowania lepszego społeczeństwa – działanie na rzecz lepszego poznania i zrozumienia, tworzenie warunków do okazywania solidarności oraz wspieranie walki z dyskryminacją.



OD *SENALIETUVIAI* (LIT. *STAROŽYTNI LITWINI*) DO POWSTANIA NOWOCZESNYCH NARODÓW POLSKI I LITWY NA ZIEMIACH WIELKIEGO KSIĘSTWA LITEWSKIEGO: PRZYPADEK WILNA

- ▶ **ORGANIZATOR:** VILNIAUS UNIVERSITETAS (UNIwersytet Wileński)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** INSTYTUT HISTORII UNIwersytetu Warszawskiego
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 17-21.10.2012, WILNO (LITWA)

Projekt „Od *senalietuviai* (lit. starożytni Litwini) do powstania nowoczesnych narodów Litwy i Polski na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego: przypadek Wilna” realizowany był od kwietnia 2012 do listopada 2012 roku. **Zrealizowali go wspólnie studenci, nauczyciele akademicy oraz pracownicy administracyjni** Wydziału Historii Uniwersytetu Wileńskiego i Instytutu Historii Uniwersytetu Warszawskiego.

Wizyta przygotowawcza w Warszawie miała miejsce w dniach 26-27 kwietnia 2012 roku. Liderzy i realizatorzy rozmawiali o planie projektu i jego szczegółach, uzgodnili ostateczną wersję tematyki seminariów oraz dyskusji, a także określili czekające ich zadania. Wymiana studencka odbyła się w dniach 17-21 października 2012 roku w Wilnie. Studenci z Wilna i Warszawy uczestniczyli w pięciu warsztatach: „Historia cmentarza Rasu w XIX i początkach XX wieku”, „Fenomen *senalietuviai* w historii Litwy II połowy XIX wieku i początkach XX wieku”, „Specyfika i metody pracy ze źródłami archiwalnymi”, „Metodyka opracowywania opisów biograficznych”, „Nowoczesna historiografia formowania narodów Litwy i Polski: od teorii nacjonalizmu do badań empirycznych” oraz „Znaczenie dziedzictwa i miejsc pamięci dla ożywienia tożsamości narodowych”.

Zorganizowano cztery wyprawy studenckie, przygotowane

w oparciu o badania naukowe. Uczestnicy odwiedzili cmentarz Rasu i Antokolu, Uniwersytet Wileński oraz Państwowe Archiwum Historyczne Litwy. 20 października 2012 roku odbyło się spotkanie z uczniami Gimnazjum im. Śniadeckich w Solecznikach. Debatowano o dwóch dokumentach: Konstytucji 3 Maja z 1791 roku oraz Zaręczeniu Wzajemnym Obojga Narodów z 20 października 1791 roku.

W końcowej fazie projektu uczniowie przygotowali biografie słynnych litewskich i polskich postaci historycznych pochowanych na cmentarzu Rasu: J. Basanaviciusa, A. Vivilskisa, M.K. Čiurlionisa, L. Abramowicza, C. Jankowskiego, T. Wróblewskiego, P. Višinskisa, M. Romera, J. Piłsudskiego, M. Davainisa-Silvestraitisa. Wszystkie informacje na temat projektu zostały opublikowane na stronie internetowej Wydziału Historii.

ABC SĄSIEDZKICH KULTUR

- ▶ **ORGANIZATOR:** VARĖNOS RAJONO MATUIZŲ VIDURINĖ MOKYKLĀ (SZKOŁA ŚREDNIA W MATUIZACH W REJONIE VARENA)
- ▶ **ORGANIZACJA PARTNERSKA:** ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1 IM. ROMUALDA TRAUGUTTA W BARTOSZYCACH
- ▶ **CZAS I MIEJSCE DZIAŁAŃ:** 2-5.10.2012, ORANY (LITWA)

Projekt „ABC sąsiedzkich kultur” skupiał się na kulturze i poznaniu spuścizny językowej regionu Dzūkia poprzez różnorodność uczniów i liderów szkół uczestniczących w projekcie. Literackie i filologiczne dziedzictwo Janasa Karlovica i Vincasa Krėvė – dwóch historycznych osobistości Vareny z początku XX wieku – zainteresowało uczestników projektu dwujęzycznością regionu, w którym dorastali. Polacy i Litwini prezentowali ten okres i te osoby ze swojego punktu widzenia. Odwiedzili miejsca, w których żyli Janas Karlovic i Vincas Krėvė oraz zapoznali się z ich twórczym i naukowym dziedzictwem. To doświadczenie było niezbędne do dalszej pracy w projekcie: obie grupy musiały przedstawić istotną cechę swojego języka, nauczyć się najważniejszych cech języka drugiego kraju i zaprezentować je oraz stworzyć zbiór codziennego słownictwa. Co więcej, umiejętności językowe były szlifowane podczas specjalnych gier czy w czasie codziennej refleksji nad projektem.

To filologiczne doświadczenie zawodowe okazało się niezwykle przydatne podczas ostatniego wspólnego wieczoru, przy tworzeniu „Listu do szkolnych społeczności” w Polsce i na

Litwie. Równoległe do działań projektu skupiających się na kulturze koncentrowano się również na nowoczesnych tradycjach litewskich szkół. Uczestnicy projektu „ABC sąsiedzkich kultur” ze swoim międzynarodowym i dwujęzycznym doświadczeniem mogli mieć swój wkład w doroczny Dzień Nauczyciela i zrobić coś wspólnego – włączyć się w festiwal poprzez pomysły, przygotowanie scenariusza, piosenek i podziękowań. Młodzi uczestniczący w projekcie mogli również wziąć udział w nietypowych lekcjach z okazji obchodów Dnia Nauczyciela – mogli stać się „litewskimi” uczniami. Refleksja nad dziedzictwem kulturowym pojawiała się dzięki praktycznej pracy. Uczestnicy mogli nie tylko spotkać się z artystami ludowymi regionu Dzūkia, zwiedzić muzeum etniczne w Mereczu, ale także „odbijać” wspomnienia w ceramice czy nauczyć się starodawnej metody odlewu woskowych świec. Gościnny rejon Vareny, etniczna dusza i dzieła wywarły niezwykle wrażenie na uczestnikach. Najważniejszym zamierzeniem projektu „ABC sąsiedzkich kultur” było nawiązanie **relacji i współpracy, bo to są wartości najcenniejsze.**



DZIAŁANIA WŁASNE FUNDUSZU

SPOTKANIA WPROWADZAJĄCE „STARTER” DLA KOORDYNATORÓW REALIZUJĄCYCH PROJEKTY W 2012 ROKU

27-29 kwietnia 2012 r. – Polska

16-18 kwietnia 2012 r. – Litwa

Głównym celem spotkania jest przekazanie podstawowych informacji związanych z przygotowaniem, realizacją oraz ewaluacją projektu w ramach Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży. Spotkanie ma również na celu podniesienie jakości działań poprzez przekazanie wiedzy z zakresu edukacji pozaformalnej oraz edukacji międzykulturowej, uświadomienie uczestnikom, że współpraca partnerska jest podstawą realizacji projektu, oraz pokazanie, jaką rolę w projekcie odgrywają uczestnicy i liderzy młodzieżowi. Dla koordynatorów projektów biorących udział w spotkaniu jest to okazja do wymiany doświadczeń związanych z realizacją projektów w ramach Funduszu lub innych programów. Podczas szkolenia poznają także administracyjny cykl życia projektu, aspekty finansowe związane z prowadzeniem projektu, rozliczeniem oraz raportowaniem.

Andrzej: „Dla mnie «STARTER» był niezwykle ważny, bo moja organizacja realizowała dopiero swój pierwszy międzynarodowy projekt. Jestem przekonany, że nigdzie indziej nie byłbym w stanie zdobyć tyle cennej wiedzy w tak krótkim czasie”.

Anna: „Dla mnie to spotkanie to ogromny zastrzyk pozytywnej energii i niezwykle przydatnej wiedzy, którą wykorzystałam podczas realizacji projektu. Najbardziej cenne były dla mnie informacje związane rozliczeniem projektu. Przekonałam się również, że dobre planowanie to połowa sukcesu!”.

SEMINARIUM EWALUACYJNE – PODSUMOWUJĄCE PROJEKTY FINANSOWANE PRZEZ FUNDUSZ W 2012 ROKU

18-20 stycznia 2013 r. – Polska

15-16 grudnia 2012 r. – Litwa

Seminarium ewaluacyjne, podsumowujące projekty, odbywa się po zakończeniu wszystkich projektów realizowanych w danym roku. Biorą w nim udział wnioskodawcy, realizatorzy, a także uczestnicy projektów. Takie spotkanie to okazja do omówienia i oceny wdrożonych działań, wyciągnięcia wniosków oraz sformułowania zaleceń dotyczących przyszłych projektów i działalności Funduszu. Osoby obecne na seminarium dokonują analizy doświadczeń zdobytych przez uczestników i wnioskodawców w trakcie wdrażania projektów oraz ich wyników. Pogłębiają także swoją wiedzę dotyczącą edukacji międzykulturowej, pracy w zespole międzynarodowym oraz zarządzania ryzykiem w trakcie wdrażania projektów.

Katarzyna: „Najcenniejsze dla mnie w tym spotkaniu było poznanie innych organizacji realizujących polsko-litewskie projekty. Przez to, że poznałam doświadczenia innych osób, samej łatwiej będzie mi nie popełniać pewnych błędów”.

Wojciech: „To spotkanie dało mi ogromną energię do kolejnych działań! Miałem okazję poznać masę świetnych ludzi, których zaangażowanie w polsko-litewską przyjaźń jest niesamowite. Świetnie, że mamy okazję do wymiany doświadczeń i czerpania przykładów z innych organizacji”.

SPOTKANIA INFORMACYJNE

17 i 19 grudnia 2012 r. – Polska

Przed każdym naborem wniosków o dofinansowanie projektów beneficjenci mają okazję do udziału w spotkaniu informacyjnym Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży. W trakcie spotkania można się dowiedzieć, co zrobić, aby otrzymać dofinansowanie na polsko-litewskie projekty młodzieżowe. Omawiane są aspekty formalne i jakościowe, których znajomość niezbędna jest do prawidłowego napisania wniosku. Niejednokrotnie projekty zrealizowane we wcześniejszych latach służą nowym organizacjom jako przykład dobrych praktyk.

5-LECIE FUNDUSZU

SEMINARIUM EWALUACYJNE „CELEBRATE2GETHER”

28-30 września 2012 r., Wilno

Spotkanie „Celebrate2gether” było dedykowane uczestnikom i koordynatorom projektów dofinansowanych w ramach Funduszu od początku jego istnienia. To dzięki ich pracy przyjaźń polsko-litewska ma możliwość się rozwijać. Głównym celem spotkania było podsumowanie 5 lat ich działalności oraz przygotowanie się do Polsko-Litewskiego Kongresu Młodzieży. Podczas trzech dni uczestnicy wraz z trenerami zastanawiali się, co jest największym sukcesem Funduszu i ich pracy, co należy ulepszyć oraz jakie korzyści i efekty osiągnęli do tej pory. Dzięki ich ciężkiej pracy postanowiono, iż druga część Kongresu zostanie zorganizowana przez nich samych. Wspólnie z przyjaciółmi przygotowali wiele narzędzi ukazujących pięć ostatnich lat życia Funduszu. Wśród form prezentacyjnych były: film, pokaz zdjęć, pokaz artystyczny (taniec), wypowiedzi własne, wywiady.

Głównym celem spotkania „Celebrate2gether” było przygotowanie Kongresu.



POLSKO-LITEWSKI KONGRES MŁODZIEŻY

6 listopada 2012 r., Warszawa

W ciągu pięciu lat działalności Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży zrealizowano 292 projekty, w których uczestniczyło prawie 7 tys. młodych ludzi. 6 listopada 2012 roku podczas odbywającego się w Warszawie Polsko-Litewskiego Kongresu Młodzieży dyskutowano na temat budowania mostów przyjaźni między oboma narodami oraz nagrodzono najlepsze inicjatywy realizowane w ramach Funduszu.

Podczas spotkania odczytano listy premierów obu państw – Donalda Tuska i Andriusa Kubiliusa, którzy zadeklarowali wsparcie dla Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży. Polski premier zaznaczył, że Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży jest w dużej mierze realizacją naszych marzeń o zjednoczonej Europie bez barier, granic i uprzedzeń. Według premiera Litwy inwestycja w wymianę młodzieży obu krajów służy najlepiej budowaniu polsko-litewskiej przyjaźni. „Pięć lat istnienia Funduszu wskazuje wyraźnie, jak istotną rolę spełnia on w dziele wzajemnego poznania się Polaków i Litwinów, bez którego niemożliwa jest budowa partnerskich relacji” – zaznaczył w liście do młodzieży Donald Tusk.

Podczas panelu dyskusyjnego socjolog, politolog, przedstawiciele władz instytucji nadzorujących prace Funduszu rozmawiali z młodzieżą o specyfice relacji polsko-litewskich oraz inicjatywach, które mogą wpłynąć na przyszłość kolejnych pokoleń. Ważnym tematem była także rola lidera młodzieżowego w kształtowaniu porozumienia pomiędzy narodami. Konkluzje z dyskusji pokazują, że warto inwestować w młodych ludzi, ponieważ to oni w przyszłości będą budować wspólne symboliczne mosty.

Druga część Kongresu została oddana w ręce uczestników, beneficjentów Funduszu, którzy w trakcie seminarium „Celebrate2gether” przygotowali prezentacje swoich projektowych sukcesów oraz korzyści, jakie płyną z realizacji przedsięwzięć młodzieżowych.



KONKURS NA NAJLEPSZE POLSKO-LITEWSKIE PROJEKTY

Kolejną częścią wydarzenia była ceremonia przyznania nagród za najlepsze polsko-litewskie projekty młodzieżowe. Nagrody przyznano w trzech kategoriach:

KATEGORIA: NAJDŁUŻSZE PARTNERSTWO

Gimnazjum nr 1 w Gdyni im. Gdyńskich Harcerzy II Rzeczypospolitej Polskiej oraz Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija
Centrum Inicjatyw UNESCO oraz Šiaulių rajono jaunimo centrai

KATEGORIA: NAJBARDZIEJ KREATYWNY PROJEKT

Dom Kultury „Zacisze” z Warszawy za realizację projektu „Twarzą w twarz”
Ukmergės jaunimo centrai za realizację projektu „Lietuviškos ir lenkiškos muzikos kryžkelė” įgyvendinimą

KATEGORIA: WIELKA ZMIANA

Gimnazjum im. Wincentego Pola w Radawczyku Drugim za realizację projektu „Zapisane w pamięci tradycje rodzinne – polsko-litewska wymiana doświadczeń”

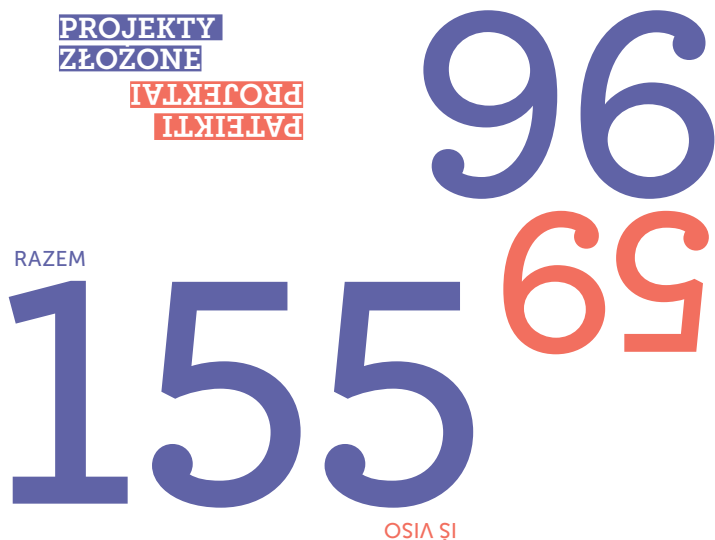
Šalčininkų r. Dieveniškų „Ryto” vidurinei mokyklai za realizację projektu „Žaliuokime” įgyvendinimą

Na koniec Kongresu organizatorzy przygotowali słodką niespodziankę – tort urodzinowy, który został symbolicznie pokrojony przez przewodniczących Komitetu Funduszu.

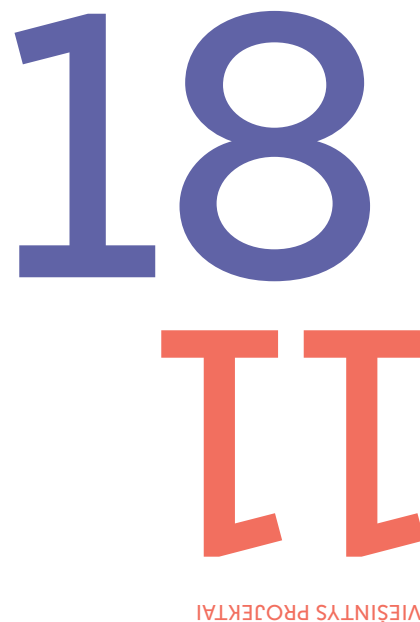


DOFINANSOWALIŚMY

W 2012 roku do Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzi w ramach konkursu złożono łącznie 155 wniosków: 96 w Polsce i 59 na Litwie. Dofinansowanie otrzymały 32 projekty złożone w Polsce i 14 wniosków złożonych na Litwie. Jak co roku największym powodzeniem cieszyły się projekty realizowane w formacie 1., ale liczba dofinansowanych projektów formatu 2. wzrosła ponad dwukrotnie.

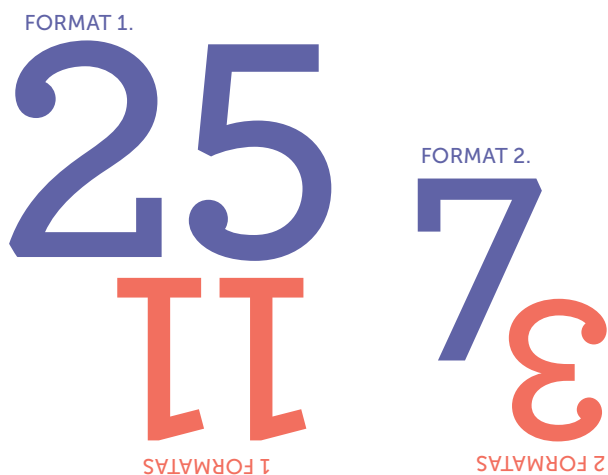


PROJEKTY GOSZCZĄCE



CHARAKTERYSTYKA PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH

CHARAKTERISTIKA FINANSUOTŲ PROJEKTŲ



SZKOŁY/ INSTYTUCJE EDUKACYJNE

15

INSTYTUCJE
RZĄDOWE/
PUBLICZNE

5

8

MOKYKLOS/
SVIETIMO
SOCIJTISNI
INSTITUCIJOS

3

VALSTYBINĖS/
VIEŠOSIOS
SOCIJTISNI
INSTITUCIJOS

**CHARAKTERYSTIKA PROJEKTŲ
DOFINANSUOJAMŲ**

**FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ
CHARAKTERISTIKA**

PROJEKTAI
VĖDROVINIAI

3

1

KELIAUJANTYS
PROJEKTAI

PROJEKTAI VYŠIANTYS

11

2

SUNČIANTYS
PROJEKTAI

**PROJEKTAI
DOFINANSUOJAMI
FINANSUOJAMŲ**

32

14

RAZEM

46

ŠI VISA

**STRUKTŪRA GRŪPŲ
UCHESTNIKŲ VĖ FUNKCIJŲ**

**DALVIŲ GRŪPES
STRUKTŪRA PAGAL
FUNKCIJAS**

OPIEKUNOVIAI

123

89

VADOVIAI

UCHESTNIKIAI MŪLDZIEŽŪVIAI

927

306

JAUNIMO DALVIŲ

2012 metais į Lietuvą iš Lenkijos jaunimo mainų fondo kon-
kursą iš viso buvo gautas 155 paraiškų: 96 iš Lenkijos ir 59
iš Lietuvos. Finansavimą gavo 32 projektai iš Lenkijos ir 14
projektų iš Lietuvos. Kaip ir kasmet, didesnę pasisekimą turėjo
1 formatu vykdomi projektai, tačiau 2 formato projektų ska-

ičius išaugo daugiau nei dvigubai.

PAREMĖME